

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 5 DECEMBER 1920.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

FRITHIOF HELLBERG

GRUNDLAGD AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Pierrot och Colombine.

Ett sällsamt minne.

En vindfläkt och en solglimt dansade i kapp
för att möta Colombine. Och solen var rapp
och vinden var vindsnabb. Före dem ändå,
den förste vid målet: Pierrot!

Han hälsade, vände och följe slog
men vinden var finurlig och föredrog
att stryka hennes kind, hennes mörkbruna
hår.

En vindfläkt vet och förstår.

Därnäst var det solglimtens tur hinna fram.
En solglimt är dristig — är det inte skam!
Ja, hör hur han gjorde, hör, skall du få
höra:

Han kysste hennes öra.

— Pierrot, du som varit här längre än jag
i staden, visa på en timme i dag
vad märkvärdigt allt, som finns lagrat här,
gamla minnen och allt sådant där.

— Det finns ju så mycket! Om du hade ett
begrepp . . .
Nå, detta är hamnen med långväga skepp . . .
— Det vet jag! Något annat, något mera un-
derbart,
ett sällsamt minne! Men snart!

Pierrot tog ut stegen. De slutade prata,
gränd följde på gränd och gata på gata,
de gingo genom parker, nalkades en bro.
Han stannade: — Här må du tro!

Hon stannade och såg, såg människors
spring
på asfaltgångbanan, eljes ingenting,
och höga fula hus, hörde bilernas böl,
en spårvagn, en ölvagn med öl.

Hon såg på Pierrot för att leta ett svar . . .
— En gång, jag visste ej då vem det var
men undrade, mötte jag dig där du står,
se'n gick det helt visst några år.

Det var första gången . . . När sedan jag fick
dig åter se, dina ögon, din blick,
det var som om någon i sidan mig stött:
Det är hon som du en gång mött!

Och alltid, när denna väg jag tar,
jag tänker: Här första gången det var!
— Men säg, Pierrot, du har glömt, är jag
rädd,
hur jag den gången var klädd?

JEREMIAS I TRÖSTLÖSA.

Scen ur "Boccaccio" på Oscarsteatern.

Fiametta (från Margit Rosengren) och Boccaccio (från Naima Wifstrand).

Efter fotografi av Ferd. Flodin.

Minnen och gestalter från Lundagård. Av Otto Lundh.

V. Drömmaren på vallen.

I.

PÅ DEN GAMLA, HALFT RASERADE fästningsvall, som från Södertull i Lund sträcker sig västerut, syntes en eftermiddag i försommaren 1727 en ung man i den dåtida studentens trekantiga hatt, stångpiska och värja. Det torde vara dagen efter en zwyck eller ock är vår liber studiosus i och för sig en säregen figur, ty i stället för att betrakta de vita molnen å det luftiga blå fästet eller den vida utsikten över gröna och blomliga fält med betande, brokiga hjordar, ivrigt viftande väderkvarnar och en strimma av hav med vita segel i väster, likt andra promenerande, gör han intrång i buskagen å vallens sidor, närmande högst oansenliga grenar och blomster till ansikte och näsa, drager ner nyligen utblommade kastanjegrenar, avnyppande blomsterställningarna och visar även ett mänskligt och knappast för en så lärd herre motiverat intresse för lindars och almars helt triviala löv och kvistar. Slutligen skriker han med förströdd uppsyn vägen fram, hållande ett på vallens gräskant avplockat blommande ogräs i handen utan att akta på att mötande unga flickor i blomliga kattunsklänningar och i sällskap med andra unga studenter fnissa och le åt honom.

Slutligen stannar han vid ett tillrop från en mötande, som ganska ljudligt och brytande på tyska tilltalar honom ungefär i dessa ordalag:

— Kunde det passe broder Linnæus att vandre med heni till archiatern, så skulle vi se att gemensamt låte honom få en bättre förklaring över det missförstånd, som uppstått under min absence — Jag är tillvisse fulltygad att archiatern därefter skulle blive dem en like god vän och fader som mig... Det är allenast den Unruh, gamle madame Stobæus immer föler, då ett ljus brinner om natten, eljest är archiatern visst intet bös däröver att du brukat hans böcker och naturalier — snarare det motsatte...

Frågan går och kommer på den unge Linnæi kinder under kamratens persvaderande. Blomman, han höll på med att examinera, har flugit ut i diket — det konstaterar han själv först en stund efter sedan det skett och förtryter då också denna handling av distraktion.

Efter en del motstånd, som givit vika för ny övertalning från kamratens sida, sitta medicine studerandena Koulas och Carl Linnæus en stund senare uppe hos den berömda doktor Kilian Stobæus. En liten blek, mager man med endast ett öga, som tittar fram under en yvig svart peruk. Hans unga maka har nyss lämnat rummet och höres i kammaren intill samtala med archiaterns moder och husjungfrun. Resultatet av konferensen blir snart synligt på bordet mellan de tre, som för tillfället utgöra ett kollegium, i form av diverse förfriskningar.

Runt omkring väggarna synas märkliga färgrika uppstoppade fåglar, egendomligt formade och skimrande, olikfärgade stenar m. m. Runt om på bord och stolar ligga mellan skinnbeklädda folianter pappersark med presade blommor. Den unge Linnæi ögon lysa vid det han låter ögonen vandra över allt detta. Han känner samma glädje som då han första gången inträdde i denne naturforskarens boning och ögonblickligen konstaterade, att detta var vatten att komma i för en fisk som han. Men nu i natt, då doktor Stobæus en smula hastigt föll över honom, kommen

Kilian Stobæus. Efter en oljemålning av C. Mörth i Lunds universitet. Foto Hakon Gade.

upp i biblioteket finnande sin nya inackordering hänga vid ett nästan nedbrunnet ljus över Tourneforts beskrivningar över örter och en hel del av doktors egna botaniska verk, samt bad honom äntligen förfoga sig till sängs och sova om nätterna som annat folk — då var det som en tagg i Linnæi hjärta vid misstanken: Han unnar dig icke att njuta av sina skatter; du får komma ihåg, att du icke längre är hos din gamle gynnare, doktor Rothman!

Nu talar just doktor Stobæus om denne. "I haven väl hört talas om hans farfar", säger han bl. a., — "den lärde kaplanen, gemenskapen kallad Sven i Rottne? Han vart från det danska Lunds läroverk, som han i sin ungdom bevestade, anmodad att följa en hög persisk herre från Mesopotamien hela riket över, vilket han ock gjorde och har han förmodligen härunder lärt sig en del av den stora insikt i medicinen, som förmådde hela hans samtid att anse honom som en trollkarl. Bl. a. kallades han en gång att bota grevinnan Maria Sofia De la Gardie, Ebba Brahes dotter, som då var bestämd att bliva Carl Gustafs maka. Han ansågs kunna "göra så mycket", att den han ville föll ned, där han ville, och när biskop Stalinus hastigt dött, utspriddes vid Sigfridsmarknaden, att det var Svens i Rottne konst. Men Rothman nöjde sig manligen i en skrift." —

När Carl Linnæus denna dag drager sig tillbaka till sina rum har han vunnit en ny faderlig vän och välgörare. Han har av doktor Stobæus fått lov att fritt bereda sig tillträde till hans bibliotek, när han vill — d. v. s. på dagen så att han icke uppskrämmer madame Stobæus d. ä:s alltid vakande sinnen med tanke på eldsvåda. Sedan fick han han sig t. o. m. anförtrödda sin värds patienter, och hans näringsbekymmer reducerades till ett minimum, ty oftast blev han inviterad till doktors bord. Denne lovade honom att om han vill fortsätta som han börjat, göra honom till sin lärjunge, enär han ej själv hade några barn. — Det kunde alltså tyckas, som om det nu funnes utsikt till förverkligande av Wexiö Consistoriums nya förhoppningar, uttryckta i hans studentbetyg eller "testimonium academicum", att "som ungdomen vid Scholorna kan liknas vid små träd uti en trädskola, där under tiden händer, fast sällan, att unga träd ehuru man på dem använt största flit, icke arta sig, utan på allt sätt likna vilda stam-

mar; men då de änteligen bliva omsatta och transplanterade förändra sin vilda art, bliva sköna träd och giva behagelig frukt; — så ock i annor afsigt sändes nu denne yngling till Akademien, der han kanske kunde komma uti det klimat, som gynnade hans tilltagande i växten."

Man tänker sig den förstämning, som grep den unga studenten, när han på sin första Lundaresa kommen till stadens norra del hörde kyrkklockorna ringa och på sin fråga, vem det ringer för, upplystes, att det just var för den släkting, av vilken han hoppats vinna understöd, professorn och domprosten Humerus. Den förstämning som då grep honom och alltid sedan syntes honom vila över Lund, kanske gjorde att han trots Stobæi vänlighet var så benägen att följa d:r Rothmans härnäst vid besök i hembygden givna råd att resa till Uppsala. I vilket fall som helst syns det som om detta steg sedermera tyngt såväl hans mänskliga som vetenskapliga samvete. Till Stobæus skrev han från Uppsala den 8 november 1728, huru han hade mer förbindelse till Kilian Stobæus än alla andra, näst sina föräldrar, huru han, Carl Linnæus lönt gott med ont, som var djävulskt, han bönföll och avbad sitt brott. Och den 23 mars 1730 heter det i ett annat brev: "Ach huru mång otalig gång har jag ånrat min dumhet i Lund, därest var så gott tillfälle att lära stenar, att jag aldrig får lika, då jag så väl kunnat få lära mig känna namnen och sterna men så liderligen det försummat. O mi præteritos referat si Jupiter annos!"

2.

Den 5 juli 1749 kom "kunglig botanicus", professorn i medicin vid Upsala universitet och preses i Vetenskapsakademien, arkiatern Carl Linnæus, under sin stora skånska resa även till den stad, vars lämnande han för ett par decennier sedan så mycket beklagat. Han mottogs med all honnör av borgmästaren, som även var en örtagårdsman, och bl. a. kunde intressera den frejdade naturforskaren med uppvisande av snäckor (*Cochleæ nemorum*) "av allehanda slags färger", som han skaffat sig från Malmö och planterat på aplarna i sin trädgård, "såsom han sett dem brukas i Malmö att hålla trädgårdarne rena ifrån mossa och aphides eller löss." Och professor Harmens hade i sin trädgård planterat krapp, eller *Rubia tinctorum*, "vilken här växte frodigt och trevs väl." Professor Rosén hade sätt och preparerat *weide*, "som tämligen lyckats". Professor Rosén gav archiatern sina "Observationer circa plantas rariores scanine", som just voro under trycket. Nu stod naturvetandet, särskilt botaniken, tydligen redan i flor, och den store plantören professor Lidbeck var väl primus inter pares. "Han hade uti sin trädgård infört allehanda slags vilda trän, ett af hvartdera."

Rätt kuriös förefaller den uppmärksamhet, en så framstående naturvetenskapsman ägnar en papegoja, vilken sorts fågel han här i Lund vid detta tillfälle tycks se för första gången. Den fanns i hr professor Bings hus och beskrives "stor som en hök, blå i pannan och hade icke någon lång stjärt."

Någon tid till sentimentala funderingar eller konfrontationer med sina ungdomsårs vandringsplatser gav sig tydligen icke den nuvarande praktiskt nykretre iakttagaren. Han antecknar att Lund vid tillfället räknar 196 borgare och att valnötsträn, "som i Lund uthärdat vintrarna 1740 och 1741", voro 45

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, m. m. Beställningsavd. för klädnings- och linge. Anmälningar dagligen 10-5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

S:ta Birgittaskolan
Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.
Regeringsgatan 19-21, Stockholm

Textilavdelningen.

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar, Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

Kärlekens hemlöshet. Novell av Ebba Theorin.

I ELISABETS RUM, SOM ELJES VAR präglat av hennes personlighet, såg jag intet enda porträtt: ingen släkting, ingen man hon kunde ha haft kär.

— Varför skulle jag ha porträtt av någon man? svarade hon på min fråga. Det är bara kärleken, som finns, inte några älskade personer.

Jag skrattade och pratade litet om kärleken, mest sådant jag läst i böcker. Jag kom att använda ordet: Kärlekens martyrväg.

— Kärlekens martyrväg, sade hon, det är för mig en gata.

— Är där så livlig trafik?

— Jag menar inte på det viset. Det är en verklig gata: Humlegårdsgatan från hörnet om Nybrogatan och ända fram till Engelbrektsplan.

Hon hade blivit djupt allvarlig. Hon kom att berätta vidare.

— Jag gick där med honom var dag. Vi möttes någonstades på Nybrogatan och han följde mig till Engelbrektsplan, där jag bodde. På denna gata upplevde vi det mesta man kan uppleva med ord och en hel del till. Där fanns en matvaruaffär: där köpte vi ibland köttbullar och mättade oss med. Ett antikvariat — där funno vi en gång till billigt pris Rousseaus Bekännelser. Men en skobutik var ändå det viktigaste. Inte som om vi någonsin skulle haft råd att köpa oss ett par skor, fast det nog kunde ha behövts, så som vi slet den gatan. Men butiken var upplyst också efter stängningsdags, för skyltningens skull. Man drogs till ljuset, man stannade vid fönstret för att man kunde låtsas se på prisen: "57 kronor — oerhört billigt, 36 kronor — ni får aldrig till det priset mer", under det man sade varandra de bitteraste sanningar.

Vi plågade varandra mycket. Varför? Vi kunde se rakt igenom varandras själar, den ene var som en del av den andre. Men på samma gång ville vi något av varandra... Där kunde fällas repliker som dessa:

Jag: Du försmädd mig.

Han: Hur skulle jag kunna göra det? Jag vill inte göra dig skada, och att försmå en människa är att skada henne, eftersom det minskar hennes självaktning.

Jag måste vörda hans ord, och på samma gång sårade de mig.

En annan gång kunde jag på samma sätt plåga honom.

Vad det är dumt...

Vi måste gå på gatan, där, bland människor och åkdon måste vi göra upp med varandra de svåra ting, vilkas plåga och fröjd ständigt förnyas, eftersom vi inte hade något hem samman. Vi brukade säga: Vad det är utmärkt, att vi aldrig få råd att gifta oss. När vi redan ha det så svårt på gatan, hur skulle det då inte bli för oss i ett hem? Och vad det är bra, att vi aldrig kunna ha barn. Barn, som bara skulle fortsätta vår egen oro, våra egna kval, och undrande stanna en gång, också de, inför den kärlekens gåta vi inte

stycken. Anis såddes numera icke i Lund (han har tydligen ihågkommit, att så tidigare var fallet) — "utan i Malmö, der potten eller skålpundet köptes för 16 styfver."

"Academie-Secreteraren Junbeck viste mig åtskillige märkvärdigheter, som här vid academien voro at åskåda", heter det till sist.

Och så gick resan till den i naturhushållning märklige översten baron von Liewen på Barsebäck, vartill resan ställdes ifrån Lund genom Svarstorp, "vilka lågo i en triangel."

— Medan vi talade så, grät hjärtat i oss. Ni lyckliga, som ha ett hem, ett tak, ett bord, — ja, som kanske rent av ha råd att hyra en barnvagn eller köpa en i en pantlåneaffär, där den siste stackarn satte ut den med barnet.

Vi voro orimligt fattiga. Jag vet inte varför. Andra, som arbete och ha talang, äro inte så fattiga. Jag tror det berodde på att han, fast skönhetsdyrkare, älskade fattigdomen med en pervers, bitter och självplågande kärlek. Hans kläder voro eländiga. Mina voro bättre, det var ju nödvändigt. Men jag var genom honom vigd vid fattigdomen. Från den synpunkten kan man gott säga, att hans torftiga kostym var en bröllopsdräkt.

Det var ofta just åsynen av hans fattiga dräkt, som kom något att skrika inom mig av kvalfull kärlek och hålla honom tillbaka, när jag sårat honom och han ville gå. Mot ingen är man värnlösare än mot den, som är värdefull och olycklig. Om man älskar en olycklig man, är hans olycka som en krok, som man hänger fast på, medan den sargar en.

Ibland stulo vi oss några stunder av lycka. Vi smögo upp på hans rum för att vara ensamma. Vi hade då att gå uppför fem trappor. Trappstegen hade slitits ojämna av alla de släktled, som hasat sig uppför dem med brödlimpor i handen och tusen bekymmer i hjärtat och släpat ner över dem madrasser, som skulle till pantlånaren, och gråtande barn. Högst uppe måste vi gå genom en kuslig korridor. Regelbundet stucko där tre harpyor fram sina huvuden och sågo på oss. Han påstod, det var värdinnan, städerskan och grannen, men jag igenkände Ondskan, Avunden och Olyckan. Akvisita, eller vad jag skall kalla det, till vår kärleks stund voro av ett så ömkligt armod, att jag inte vill beskriva dem. Vi släckte ljuset för att slippa se. Spindlar och tvestjärtar kröpo fram för att med oss ha det skönt i mörkret. Om vi hörde en fluga surra i sin luftiga frihet, avundades vi henne. Ibland kom månen till oss. Efter att ha glidit över hustaken och dröjt hos de döda på kyrkogården, fann den äntligen in också i den vrå, där vi döda lekte levande.

Men som sagt, det var Humlegårdsgatan, som var vår dagliga martyrväg. Vi plågade varandra. Men våra fötter liksom brände fast vid gatans stenar. Det var, som om vi endast skenbart gingo framåt. Och över oss stod den fria stjärnhimlen. Fri — vem vet? också den välver sig endast runt något som icke själv är fast.

Av ett eller annat skäl kom jag bort från Humlegårdsgatan, och en annan man kom över till min trottoar. Jag förlovade mig med honom.

Jag var en tid på besök hos hans släktingar på landet, och det andra, som jag haft i staden, kom långt ifrån mig.

En dag kom jag tillbaka till Stockholm med honom jag skulle gifta mig med. Han var lyckligtvis inte som den andre litterat och hade alltså icke till uppgift att ständigt genomtränga själen. Vi voro på Rosenbad och talade om hans affärer och framgång, vi voro på Cecil's och talade om mina kläder och väninnor.

Så gjorde slumpen — den slump, som också leder stjärnorna — att vi fram på kvällen kommo att slå in på just Humlegårdsgatan. Jag blev tankspridd. Med vart steg tyckte jag, jag kom mer in i det gamla. Jag kom

att sakna den andre. Jag förstod, att det är en dårskap, när man säger, att känslan tränger djupare än reflexionen. Det finns ett slags reflexion, som liksom går rakt genom hjärtat och ännu djupare ner. Det var detta slags reflexion, som förenat mig med min forne vän — den reflexion, som tränger ner till det hemlighetsfullas enkelhet och det enkla hemlighet, som gör det överkliga till verklighet och det verkliga till en dröm. Om hela vår martyrvandring på den där gatan kanske inte varit annat än ett hjärnsnöke?

Vi gingo förbi köttbutiken, antikvariatet. Skobutikens fönster lyste som vanligt. Framför det stod han. Han var fattigt klädd, och han tycktes studera skornas pris. När vi voro bara några steg ifrån honom, vände han sig mot oss. Jag bad den andre förlåta mig för ett ögonblick och gick fram till honom.

— Jaså, du kom ändå, sade han. I hans ansikte såg jag det uttryck, som alltid hade under kval besegrat mig, detta: jag väntar intet av livet, intet av dig, — jag är dömd — gå, om du vill.

— Och du väntar här ännu, svarade jag som i feber.

Under det vi sade dessa ord, läste vi andra i varandras ögon. Jag frågade: älskar du mig? — och jag förnam svaret: ja, och frågade: skall du alltid älska mig? — och förnam: hur kan jag veta det? — Denna reflexionens styrka, som är uppriktighet, besegrade mig (förresten visste jag ju icke, om den låg i hans eller min tanke). Jag vände mig till min följeslagare, som börjat bli otålig, och bad honom gå framåt, så skulle jag strax komma efter.

Jag läste i min forne väns ögon frågan: Vem är den mannen? — och i hans ansikte såg jag åter detta: tag honom, — det är klart, han kan ge dig mer än jag. Men just denna hans oberättigade, bittra undergivenhet kunde jag icke uthärda.

— Kom, låt oss gå framåt, mumlade jag, och så gingo vi ifrån honom jag hade tänkt gifta mig med.

I två minuter voro vi namnlöst lyckliga. Därpå började åter våra kval. Han frågade: — Vem var han?

— Den man jag hade tänkt gifta mig med. — För Guds skull, spring då ögonblickligen efter honom. Fort!

— Det är för sent. Men jag förstår nu, att jag begått mitt livs största dårskap.

— Och därför skall alltså också jag dömas, sade han.

*

Elisabet tystnade. Med egendomligt glänsande blick såg hon rakt framför sig. Jag hade svårt för att säga något.

— Nåja, men allt detta var ju länge sedan, sade jag till slut. Humlegårdsgatan... och nu bor du ju vid Tegnérsgatan — du kommer alltså inte ens den vägen mer, tillade jag med ett försök till skämt.

Hon log vemodigt.

— Man går genom tunneln och sneddär över Engelbrektsplan, så är man där redan.

Hon dröjde ett ögonblick, och så sade hon: — Vår kärlek är kanske mycket stor. Men vi äro för små för den kärleken. Den ene skall aldrig kunna uppfylla vad den andres kärlek begär av honom.

Det finnes människor, som dö av hunger och hemlöshet i odemarken. Jag skall kanske en dag falla död ner mitt på Humlegårdsgatan. Dödsorsaken blir densamma: hunger och hemlöshet — fast här i annan mening.

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORGS

Gabriel Jönssons "Flaskpost". En lyrisk debut.

DET ÄR I GABRIEL JÖNSSONS NYSS utkomna debutdikter *Flaskpost* först och främst en ny miljö som ordnas in bland vår poesis ägande domäner: några västskånska fisklägen invid Sundet ut mot Kattegatt och världshavet, skildrade av denne skald med en aning av de patetiskt breda oljefärgssvepen i Dalmålningar på rim men också på sina ställen med en ankläng av de Österlingska landskapsakvarellernas ädla och utstuderade teknik eller med ett skummigt saltstänk från Albert Engströms folkligt tuschade Roslagsnoveller. De stora händelserna i den värld där poeten rör sig äro båtarna som komma och gå, fiskstimmen som havet sänder och breven från dem som äro till sjöss, och årets väldiga kraftcentra äro sillfiskena om höstarna (*Vid sillfisket*):

Nu smila ock de gnälliga: en sådan som Jöns Blar blir morskare, när sillen står i bukten. — Se flaskorna bli fjälliga, när Trossens båtlag tar en angosturasup mot morgonfukten.

Det är kvinnornas uppgift att köra omkring skörden i sina rullebörar, hoc est skottkärror (vilket skalden kanske välvilligt bort förklara för de filistéer norr ifrån), och Botilla Backe fyller sin börs med blanka och silldoftande riksdalrar för att före jul fira det bröllop med skepparen Toftin som Gabriel Jönsson med episk glans besmyckat i *En Borstahusballad*.

Men under tiden sitta kanske de unga kvinnorna, Penelopes döttrar, ännu i oro och väntan och kasta skytteln med snabba fingrar genom varpgarnet (*Vid väven*):

Lakan och linne och allt för hans hus reddde jag trofast och sjöng till min flit. Nu finns det stunder, då höstnattens brus skrämmer med synen som gäcka min lit. Hänger han nu som den siste i riggen, väntande ensam den stund han skall dö, medan i mörkret den sjunkande briggen marvattens driver på villande sjö.

Så kommer kanske till slut brevet och därmed trösten. Gabriel Jönsson har läst det, och med knappt märkbar stilisering återger han det i den överdådiga dikt som heter *Brev från Hull* eller i *Vid vakten* med sitt klingande anslag:

Flicka från Backafall, briggen Tre Bröder kryssar i kväll i Karibiska sjön.

Kanske kommer det däremot inte, och både sjömannens och sjömansbrudens öde beseglas så som poeten beskrivit det i sin stolta och dallrande hjältedikt om *Slakten*:

Ja han blev borta, men bak dörrrens klinka satt hon och grät i skymningen ibland, när alla spikar slutade att blinka i stugugolvet som var strött med sand.

Detta är endast några av situationerna ur det galleri av karaktärsrikt och mättat liv som denne diktare ger. Hans bok är lika full av bilder som en gammal skeppares byrå av relikter och naturföremål från ungdomsfärderna fjärran havs. Men de stränder där Gabriel Jönsson med en förälskads dyrkan och nästan musealt nit har samlat klenoderna och minnena tillhöra inget främmande land utan hans egen hembygd. Fjärrad från dess gemenskap sänder han ut sin flaskpost i oceanen som ett vittnesbörd om vart själen hör, liksom den förliste sjömannen som vet att han aldrig skall återgå till det gamla. "Jag är ryckt som en ört ur sin gröningsgrund", kunde han ha sagt med den diktare som kanske hjälpt honom till klarhet över arten av hans egen längtan: Karlfeldt; i samma anda vari denne sjungit till Fäderna och Dalarna tolkar Gabriel Jönsson sin släkts och sin bygds liv.

Han tolkar det — därför att han själv har tagit dess essenser i arv. Ty vad är den längtan han uttrycker annat än samma känsla som varit själarnas innersta grundelement i den miljö och den ätt där hans väsen som hans verser ha sina rottågor: längtan bort och längtan hem, sjömannens längtan till familj eller fästmö som han hunnit fjärran, de hemmablivnas längtan efter söner och män som havet sänt förut, kort sagt, det eviga sjömanssinne, som själva psalmdiktarna så ofta valt till symbol för den trånad som är urstoffet i alla andra: människosjälen till sitt slutmåls ro.

Sådan Gabriel Jönsson skildrat denna känsla, är den i grunden tungsint. Den har inget mål, därför kan den inte stillas. Borta pekar den hem, hemma visar den bort, och då skalden från släkt- och hemballaderna övergår till några dikter över en förlorad kärlek, har han ibland inte ens behövt ändra ton; båda breven ha kunnat sändas i samma flaska därför att de egentligen ha samma adressat: ting som diktaren inte längre känner sig samhö-

rig med — om han innerst någonsin har helt gjort det. Förråder han inte sitt eget sinnes art i en av dessa erotiska dikter som utan klagan och anklagelse endast stilla och sorgmodigt spegla det förgångna (*Minnet*):

Nu skuggar svalan snabbt min kind på hemväg till sitt bo. Det är en afton utan vind men ändå utan ro.

Det är ingen slump att de två sista raderna äro fulländat sköna, och det är inte heller någon slump att den hela dikt som tar upp deras motiv har en glans som är otadlig, och som kanske för dem som varken äro sjömän eller skåningar skall göra den till bokens förtrognaste, *Öns kyrkogård*:

Se skeppen som glida i tidlös fred på glatta, gudomliga sund. Hur länge sen allt i mitt hjärta gled så tyst som i denna stund.

Se lammen som sova vid murens fot i aftonens gyllene ro. Vad är det för ängder jag skådar emot, vad går min själ på för bro?

Det är nämligen en sida av sin egen dikts väsen han utsagt i naturbilden under dessa strofer: "utan vind men också utan ro." Men det är samtidigt en bestämd situation ur sjömanslivet vartill just de orden passa, och utan att skalden själv beskrivit den, skymtar man den under stämningen i många av hans dikter. Det är bilden av seglaren som ligger bunden mitt i oceanen av en stiltje som håller seglen slappa men ger männen oro i själarna. Från den skutan är Gabriel Jönssons *Flaskpost* utkastad, inte från ett skepp i orkan och döds-kamp. Kanske är det i sådana stunder närmast av vars och ens temperament det beror om han skall kasta sin tankes och längtans tross i förstävans riktning eller förtöja den akterut vid den kust han har lämnat. Gabriel Jönsson har gjort det senare och gjort det med ett hjärtelag och ett handlag som garanterar att hans diktsamling, vilken sjönöd den än må uttrycka, inte behöver riskera att förlisa i bokfloden. Han är sjöman och diktare nog att en annan gång, om vinden vill, förmå spegla också den andra sidan av detta yrkes lynne, längtan ut och bort, med skum kring båtens bog och nya synvidder i spanartuben. OLLE HOLMBERG.

SPALTEN OM BÖCKERNA.

ÅRETS SVENSKA SKÖNLITTERATUR HAR bringat ett diktverk av betydande såväl inre som yttre dimensioner, nämligen *Sigfrid Siwertz' roman "Selams"*, två delar (Albert Bonniers förlag).

Familjen Selamb på Selambshof, en egendom strax utanför Stockholm, består egentligen av de fem barnen Peter, Tord, Hedvig, Laura och Stellan Selamb, ty deras mor dör redan i bokens början och fadern förfaller och avlider under berättelsens gång.

De fem syskonens utvecklingshistoria ända från barnsben och genom ett långt liv utgöra alltså romanens stomme och bärande stöd. Men Siwertz syftar till ett långt högre mål än den ordinära familjeskildringen med dess enkla konflikter. Han vill ge en skarpskuren bild av egoismens allhärjande makt i människosinnet, och som den själsrannsakare och konstnär han är genomför han uppgiften med en mästares förmåga.

I skildringens inledningsrader återfinnes följande sats: "Denna bok handlar om människor, vilkas barndom mest gick i vargens tecken — och som aldrig blevo fria från sin barndom." Författaren fasthåller strängt härvid: hur barnen Selamb när de växa ut till människor, bibehålla de karaktärs-

drag, som kommo fram i deras lekar och skärmytslingar, främst den snålt beräknande egoismen, lystnaden att äga med fräckt intrång på andras rätt.

På samma gång släktdraget hos de fem syskonen springer en i ögonen äro deras inbördes olikheter varierade av författaren med en aldrig vilande fantasistyrka. Peter, kallad Peter Basen, den älskade i ringen, och hans mörkögda syster Hedvig, göra kanske det mest levande intrycket; den förres råhet under en kläddig jovialitet, hans diaboliska slughet i affärer och systemens dolska väsen med det kuvade driftlivet och det giriga sinnet äro skildrade med en klarsyn och en individualism som är ovanlig i svensk prosakonst. Man tänker stundom på de stora ryska diktarnes intuitiva kraft för att finna en jämförelsepunkt. Brodern Tord med sin vurm för djur och sitt människohat är även en gestalt som står särskilt klar och levande i boken. Hans entöringsliv ute i havsbandet med en norsk kvinna, som han fast vid sig tillhör bokens hemskaste men på samma gång mäktigaste partier.

Jämte karaktärsteckningens fasthet och sanning äger romanen gemensamt med den klassiska berättelselitteraturens storverk en rörelse i själva hän-

delseförloppet, som aldrig stannar eller mattas. Siwertz är en verklig berättare, och hans stil är bildrik, facetterad och intellektuellt lysande.

Selams skär ett djupt snitt i svenskt nutidsliv och visar kärvt på en av de smutsiga makter, som förgifta luften och utestänga ljuset.

Elin Wagners nya bok "Den förödda vingården", (Albert Bonniers förlag) ger i snabbt skisserade bilder några drag ur livet i det av hunger och sjukdom hemsökta Wien.

Den unga majorsdottern Rut Malmfelt reser från Stockholm ned till Wien för att hjälpa till med det från svensk sida igångsatta nödhjälpsarbetet. Med impressionistisk flykt och varmt hjärta, där dock aldrig sentimentaliteten får göra sig gällande, berättar författarinnan om Ruts upplevelser, vilka förete både drastiska och skakande moment. Höjdpunkten av tragik bildar slutskissen, då journalisten Gisela Zimmermann, som offrat alla sina krafter åt de olyckliga, själv drabbas av olycksödet att mista sina fötter och ändrar sitt liv genom att dränka sig i ett badkar. Rut sitter hos henne i det sista för att bistå henne i det svåra ögonblicket, och den scenen, skildrad i knappa, enkla ord, synes

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessertchoklader. Högfina kvalitéter.
Tillverkare: A - Bol. Carl P. Pahlssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

Bomullstyger = Möbeltyger = Gardiner
Prover på begäran. * * *
Precisera vad som önskas. * **Konstfliten, Göteborg.**

Våra läsarinna om: Är mannen komisk?

VÅR LILLA PRISTÄVLAN ÖVER ämnet "Är mannen komisk?" har lockat fram både kvinnliga aforistiker, lyriker och små sedeskildrare och till fullo visat, att även om kvinnan aktar sig för att själv vara komisk, saknar hon inte därför sinne för komik.

Första priset, 25 kr., anse vi, att signaturen "Mollis" bör ha för följande delvis verkliga lyckade aforismer, som hon själv deciderar

Till de förtjusande otäcka karlarna.

Enligt Mannen lär det vara honom allena förunnat att tänka och handla logiskt. Ja, naturligtvis! Vi kvinnor förstå ej ens ordets innebörd. Och ändå djärves jag undra, om detta är fullt logiskt:

Mannen talar med mycken ironi och stort förakt om dumma och söta små gäss och gifter sig följaktligen med... den allra dummaste och sötaste lilla gåsen.

Har köksanden bränt vid steken, vem får bära hundhuvudet? Jo, makan förstås!

Ja, det var om den manliga "logiken", det.

En kvinna gifter sig i allmänhet av känslöskäl, understundom av ekonomiska... och uppger allt. En man gifter sig av bekvämlighetskäl i allmänhet, av ekonomiska understundom och av känslöskäl då och då... och bibehåller allt, till och med sina ovanor.

Låt mannen få en lättköpt kyss och den smakar honom ej, gör sympatiskt motstånd... och den smakar mer.

Låt mannen ana din stora kärlek och han trampar på dig, låt honom tvivla och du kan trampa på honom.

Smek en kvinnas fåfänga och du får henne dit du minst vill, smek Mannens och du får honom vart du vill.

Då mannen skänkt den älskade en slät ring, placerar han henne på en hög piedestal, när han skänkt henne två, intar han själv den upphöjda platsen.

Inför en välstekt rostbiff eller en raffinerad dés-habillé blir det starka könet så svagt, så svagt.

Mollis.

En annan ung dam har tydligen ögonen med sig till och med när det gäller hennes egen pappa och får väl därför ha andra pris, 20 kronor. Hon skriver:

Har någon sett en av de Våldige förälskad? Så där riktigt tropiskt förälskad, med dithörande glödande handtryckningar, tonvis av smäktande människensblickar, fraser, så sentimentalt poesifyllda som vore det gud Amor själv, som lät dem flöda från sin nyponskära lilla mun, och för övrigt så osande hett, att man sitter med maskformiga bihanget i halsgropen och fruktar, att den Våldige själv genom elden inombords skall smälta och att som minne skall återstå blott en våt fläck.

Under sådana tillfällen, då den stackars Våldige tassar kring "föremålet" som katten kring het gröt, är det svårt att låta ansiktsdragen förbli i de vanliga vardagsveckan. Det fordras oerhört sträng dressyr på skrattnuskelnerna.

För min egen blygsamma del är jag nog lycklig att vara begåvad med en pappa, som titt och tätt måste göra omsorgsfull toalett för någon distingerad supé. Under sådana toalett-procedurer leker alltid ett leende på mina läppar långt hjärtligare än Den Store Douglas Fairbanks!

Då ingnides huvudets tjugotre hårstrån tålmodigt med all världens uppfinningsrika affärsmäns hårpomada, därefter väljer han betänksamt med pannan och själen rynkad, om benan skall dra's så att elva hårstrån värdigas böja sig helt lättjefullt åt höger och tolv åt vänster eller möjligen vice versa.

Över all den tid och de allt annat än barnafromma små meningar, som komma på krag- och skjortknapparnas konto, drages en tystnadens barmhärtiga slöja. — Knappar skola ju också enligt herrarnas åsikt rätteligen räknas till smådjåkarnes kategori.

I köket lägger slavinnan hela sin själ i borstningen av Härskarens skor, andlöst plockar mamma bort alla mikroskopiska fjun från fracken, med älskligt sinne borstar jag cylindern och katten står på språng för att eventuellt vara till Hans Högvördighet Familjegudens tjänst och i hans kysande ögon tycker jag mig se, hur också han finner situationen komisk. *A-k-t-a dig Kissemaïu, sådant får man icke ens tänka.*

Quinqina.

Bägge pristagarinnorna torde för Iduns redaktion uppge namn och adress för prisens utfående.

En tredje insändarinna har en så pass fint turnerad poäng, att vi för dess skull inte kunna låta bli att citera henne:

Är mannen komisk? Mig förefaller det, som vore han komisk i sådana ögonblick, då han vill vara och för oss kvinnor är som störst, därför se vi det ej — då. — Detta, att den store, starke mannen, som vi ge vår beundran, som ska vara vårt stöd, blir som ett barn, när han är kär och bedjande ömt tiger om en liten kvinnas genkärlek, det är komik. Mannen som älskare, se där svaret på ovanstående fråga. —

Men då är komiken parad med så mycket av det högsta och bästa som livet ger oss. Därför överse vi så gärna med det komiska, vi t. o. m. älska även det.

Daisy.

Det är emellertid fler än dessa insändarinna, som göra sina avslöjanden. En har upptäckt, att mannen är framför allt komisk, när han — föraktar kvinnan. Den insändaren är kanske inte så dum psykolog, när hon säger, att kvinnoförakt alltid tyder på en svag punkt hos mannen: "man kommer själv en smula högre genom att sätta ner andra."

På samma väg är en annan dam inne, när hon skriver:

Jag hörde häromdagen en man med förakt förklara, att kvinnorna äro skvalleraktiga. Han bevisade sitt påstående med cirka fem historier om namngivna kvinnor, vilka historier alla voro — skvaller.

anmäla tillhör något av de mest äkta författarinnan någonsin skrivit. Ett människoödes fullbordad på sätt som här sker, en varelse, som modigt, oegennyttigt och full av medkänsla kämpat för en stadsbefolknings räddning undan förintelsen och själv sopas undan i kampen — är det ej som om livets färd sol förstummades inför en sådan tilldragelse och vi alla, som ännu gå på den oskadade sidan, kände vår vanemässiga tillvaro rista i sina grundvalar.

Den förödda vingården är en till omfånget liten bok men ändå innehåller den sidor, som genom teckningens fina skarpa och känslans sanning uppväga volymer. —

Nya bidrag från den ungriska litteraturen tillföras oss alltjämt samtidigt som arbeten av den ryska prosakonstens mästare såsom Dostojevski, Turgenjev m. fl. utkomma i svenska editioner.

Av Anton Tjechovs novellkonst föreligger en volym, "Svarte munken" som utgivits från det Bonnierska förlaget.

Anmäla hittade i en av novellerna denna fras: "Tydligen existerade lyckan och sanningen någonstades utanför livet", vilken fras kunde tjäna som motto å en god del av bokens innehåll.

Det går nämligen en längtan efter något bortom genom dessa mästareligt gestaltade skildringar ur det ryska livet. Inledningsnovellen Svarte munken ger

med visionär klarhet människans förvisning om det högre livet och lyckan att känna denna visshet. Men diktaren låter oss samtidigt se, hur grymt den kämpande själen missuppfattas av dem, som ej kunna nå med blicken över vardagslivets snäva gränsmur.

Bitter besvikenhet på livets bästa värden tonar ur flera av novellerna, medan ett antal skisser av humoristisk natur visar Tjechovs förmåga av snabb blick och lekande fantasi, då det gäller att gripa människorna på bar gärning med deras små intressen och små tankar.

Som alla ryska diktare har Tjechov psykologens pejlande öga, han ser människorna inifrån och han lämnar ingen fläck utforskad på deras själskarta. Fru Ellen Rydelius står för översättningen och mera behöver man ej säga för att veta, att den svenska omklädningen av novellerna är talangfullt gjord.

Ett par böcker, som locka till muntert skratt äro Charles Kjerulfs "Glad ungdom, minnen och upplevelser" samt Aug. Hallners levnadsminnen "Från pys till gubbe".

Charles Kjerulf, som numera ej finnes i livet, var danska Politikens musikkritiker och dessutom kompositör, dramaturg och översättare för scenen. Ett äkta köpenhamnsbarn med frodigt danskt humor kunde han livet igenom förbli en solskens-

människa, och hans minnen likna i allt honom själv: de äro fyllda av ett ystert och på samma gång godmodigt lynne, i det de forma en levnadssaga av älskvärdaste innehåll. Hans skildring av förra seklets Köpenhamn äger något av den borgerliga idyllens behag — ja, verkar ibland som en sida ur någon Andersens saga.

Här i Sverige åtnjöt Charles Kjerulf lika stor popularitet som i sitt hemland, och hans egen kärlek till grannlandet tog sig särskilt uttryck i hans beundran för Bellman, vilket gjorde honom till en Bellmansångare av första rang.

Men om Kjerulf i sina minnen lämnat livliga tavlor från "Kongens By" har Aug. Hallner i sina memoarer på ett ej mindre älskvärdt och roligt sätt berättat om Stockholm och kända stockholmare för några decennier tillbaka. Från pys till gubbe är en frisk och en glad bok och särskilt för oss alla, som äro intresserade av vår stad och de bemärkta personligheter, företrädesvis inom konstnärskretsar, som levat och leva här, en liten guldgruva av humor.

Carl Grimbergs populära historiska arbete "Svenska folkets underbara öden", som tillhör det bästa vi äga av historieskrivning i berättelsens form, föreligger även i en ungdomsupplaga, varav i dagarna från det Norstedtska förlaget utkommit de- (Forts. sid. 833.)

Såväl konstnärliga som enklare
A/B SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

MÖBLER

MINA LEVNADSMINNEN. Av Helena Nyblom.

(Forts.)

VISSERLIGEN HA JU VÅRA SVENSKA studenters sång gjort lycka både i många av Sveriges städer och till och med på utländsk botten, men ingenstädes låter den som i Uppsala, där den är född och har framsprungit ur stället lokala förutsättningar. Man dömer den efter en annan måttstock, när den uppträder tävlande med större konstnärliga prestationer och icke längre har sin ursprungliga friskhet.

En långt svårare uppgift än studentkörens anförare har kapellmästaren i Uppsala. Då jag kom dit, innehade professor J. A. Josephson denna post, vilken icke som nu var förknädd med sånganförareplatsen.

Professor Josephson bodde på Svartbäcksgatan i samma hus, där Linné en gång bott. Huset var då icke moderniserat, utan ett mycket enkelt hus med små, låga rum. I orgelsalen på nedra botten gjordes rätt ofta musik, både av instrument och av röster. Repetitionerna till de årliga stora konserterna hölls också här.

Professor Josephson var en tyst, mycket älskvärd man. Hans judiska typ var inte påfallande, och hans stora, brunsvarta ögon hade ett drömmande, melankoliskt uttryck. Ibland kunde dock hans ansikte stråla upp av ett glatt leende, när han hörde eller berättade något roligt. Han ville gärna låta människor höra den bästa musiken, och i den avsikten satte han sig ganska svåra uppgifter. Det var Händels stora oratorier och andra långa och svåra mästerverk, som han lät uppföra och på vars förövande han nedlade mycket och ansträngande arbete. När man betänker, hur lång tid det tar innan en orkester blir riktigt samspelt, förstår man hur svårt, ja nästan omöjligt det skall vara att få något utmärkt till stånd med en orkester, där de olika medlemmarna växla med nästan varje år. Orkestern utgjordes nämligen huvudsakligast

av spelande studenter. Blott stundom tillkallades kapellister och solister från Stockholm. Solopartierna för sångstämmorna voro nästan alltid besatta av opera- eller konsertsångare från huvudstaden.

Många voro av den åsikten, att professor Josephson tog sig vatten över huvudet med att låta utföra så omfångsrika och svåra kompositioner, men fastän utförandet ju ej kunde uppnå den högsta graden av fullkomlighet, vittnade det dock om den samvetsgrannhet, varmed det hade kommit till stånd, och bidrog mycket till att utveckla smaken för och begreppet om den stora musik, som man aldrig annars skulle fått höra.

Dessutom fick man på dessa konserter tillfälle att höra många av våra bästa sångare och sångerskor. Jag kommer ännu ihåg fru Michaelis undersköna röst, och på senare tiden fru Edlings självfulla, djupt musikaliska föredrag, Anna Klemmings strålände sång och fröken Signe Hebbes intressanta uppfattning av kompositionen. Dessutom fick Uppsala då och då hjälp till solopartierna av privata personer. Fru Anna Gibson (dotter till professor Pettersson i Uppsala) har flera gånger bidragit med sin vackra sopranröst, och i många år hade musiken en säker hjälp i professorskan Rabenius, född Olena Falkman. Hon uppträdde först på sina egna konserter i Uppsala och vann allas hjärtan genom sin sympatiska person och sin sköna mezzosopran. Med sin slanka gestalt och de mörka, melankoliska ögonen påminde hon om Runebergs Nadeschda. Sällan har jag hört en röst med en mera bedårande klang, som en mjuk violoncell. Hon sjöng alla möjliga romanser, Schumann och Schubert, Beethoven, Mendelsohn o. s. v., men hade en särskild kärlek för, och sjöng bäst, de melankoliska kompositionerna. Vid kyrkokonserter lät hennes sköna röst utmärkt i samsången.

På en av vårkonserterna på *Carolina* upp-

trädde Ödmann i början av sin karriär. Hans röst var då alldeles ung och frisk, men hans föredrag innebar icke mycken själfull musikalisk uppfattning. På en mindre konsert lät Josephson uppföra Gades "Elverskud", då C. R. Nyblom sjöng riddar Olofs parti och fröken Hebbe älvadrottningens. Nyblom hade aldrig lärt att sjunga, varför han mer än övade sångare, var beroende av, huruvida han var disponerad eller ej. Ibland kunde han inte sjunga alls. Men om han var vid röst och förresten stämd för att sjunga, kunde han göra det så gott som man överhuvud kan önska det. Eftersom han var djupt musikalisk, förstod han den mest olikartade sorts musik och sjöng lika bra kyrk- som operarier, romantiska kärlekssånger och uppslupna dryckesvisor. Man hörde varje ord, då han sjöng, och han ansåg dikten vara lika viktig som musiken. Hans röst var inte stor, men ovanligt böjlig och vackert klingande, utan något som helst biljud från näsan eller halsen. Första vintern jag var i Uppsala, då han sjöng Riddar Olofs parti i Gades "Elverskud", var det en verklig glädje att höra honom. Då träblåsarna ha sitt enformiga ackompangemang till romansen. "Saa tidt jeg vandrer hvor Ellen staaer", vände gamle landshövdning Kræmer sig till mig och anmärkte: "Det var en egen musik. Det låter som om de lockade på kycklingar!"

Den danske komponisten Peter Heise, som i många år varit Nybloms vän, beundrade hans sång mycket. Han skickade honom en gång ett häfte av sina sånger, varpå han skrev: "Till Nordens ypperste Sanger". Jag anför detta som bevis för att inte mina lovord över hans sång äro dikterade av personliga hänsyn. Snarare såg jag strängare därpå än Heise, då jag kunde sakna, att stämman inte hade större omfång och var alltför beroende av den tillfälliga dispositionen.

(Forts. sid. 830.)

KVÄLLAR PÅ PARKETT.

PUCCINI TORDE nu vara den nyitalienska tonkonstens främsta namn. Varken

Leoncavallo eller Mascagni ha hunnit honom i rang och popularitet. I de europeiska musikcentra mottar man en ny opera av hans hand med ett allt uppslukande intresse, som dock knappast alltid gäller konsten för konstens skull. Reklamen, sensationslystnaden, nyfikenhet heta de skadedekryp som fördärva frukten på konstens träd.

Vi häruppe i norr utveckla icke någon hysterisk förtjusning inför en operapremiär ens med Puccinis namn på programmet, churu "Tosca" och "Bohème" städse locka tacksamma åhörare. En utsäld salong hör naturligtvis till och ett tempererat bifall, stigande i den mån någon av våra sceniska gunstlingar utmärka sig i en uppgift. Så skedde med Puc-

Friherrinnan Ellen Cederström samt hrr Svennberg och Winnerstrand i "Låt oss skiljas" på Dramatiska teatern. — Almborg & Preinitz foto.

cintrilogien "Manteln", "Syster Angelica" och "Gianni Schicchi", inför vilken wienarne, trots svältöd och bränslebrist, gävo luft åt en stark hänförelse, om äkta eller konstlad må nämnas därefter, medan det mätta och komfortabelt ombonade Stockholm mottog operorna med korrekt bifall.

Manteln är en modern pariserbild ur folklivet, en Steinlen-teckning med kraftiga tuschstreck och koncentrerad dramatisk spänning. Prämskeparen Marcel's täcka hustru Georgette (frkn Edström) älskar och älskas av hamnarbetaren Henri (hr Stockman) och när Marcel (hr Molin), blir medveten om deras förhållande, dödar han Henri ombord på pråmen och rullar där efter liket för Georgettes fötter. — "Syster Angelica" härskar klosterfriden med tillhörande klockring- (Forts. sid. 834.)

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

I VARJE HEM

bör finnas

IDUNS KOKBOK

TEATER OCH FILM.

Från Kgl teaterns senaste Puccini-premiär. 1. Hr Conny Molin som prämskepparen Marcel i "Manteln". 2. Fru Ruth Whitefield-Althén som syster Angelica och fru Liva Järnefelt som prinsessan i "Syster Angelica". 3. Hr David Stockman och frkn Anna Edström som Henri och Georgette i "Manteln". 4 och 6. Scener ur "Gianni Schicchi".

5. Scen ur "Boccaccio" på Oscarsteatern. Lambertuccio (hr A. Ringvall) och Boccaccio (frkn Naima Wifstrand). Almqvist & Preinitz foto. 7. o. 8. Scener ur den nya filmen "Familjens traditioner", som i dagarna har sin premiär med frkn Mary Johnsson, fru Tora Teje och hr Gösta Ekman i huvudrollerna.

FRÅN DEN VERKSTAD OCH LITET OM HUR I

Sigfrid Sivertz, författaren till julens mest uppmärksammade roman.

"HUR EN BOK KOMMER TILL" — — Skulle man inte i alla fall först fråga författaren om den saken? — ty löjligt nog behövs det ju också en författare, fastän boken som bekant är en industriprodukt, en vara. Vi ha verkligen försökt att i förbifarten om den saken fråga ut några av dem, som här nedan tala om hur det känns att bli kritiserade, men måste medge, att deras svar icke voro sådana, att de passa i denna arti-

lige, men tyvärr anonyme upphovsman nämnt någon genius, medan andra återigen påstå sig ha haft intim samvaro med någon demon. En av våra bilder visar, hur vår tecknare tänker sig världens genesis (det kunde också ha varit juldiktens, ty den kommer till vid ungefär samma tid). Men det är inte säkert, att förloppet alltid är sådant: det kan också hända, att den ovane inspirerade sitter vid ett rimlexikon och söker upp: "amotin — violin, fjärl — käril" — —

Emellertid, när en författare givit åt boken sitt namn och eventuellt sitt hjärteblod, har han strängt taget inte mer att göra med hur den kommer till. Det är nu ett otal andra händer, som ta hand om den och göra den till vad den skall bli: bokstav efter bokstav skall droppa fram ur händerna på sätaren, som också skall lägga in något av sin egen ande i form av tryckfel eller — o, författares fasa! — medvetna "rättelser", tryckpressarna skola dunka fram arken och bokbindarna äntligen fullständiga verket till den verkliga, den sanna boken. Meningarna om vem det egentligen är som gör boken, kunna ju med tanke på allt detta vara delade. Faktorn på ett visst finsk-svenskt tryckeri uttryckte sin mening tydligt och klart, när han — på tal om den manuskriptnod, som f. n.

råder på förlagsmarknaden där borta — sade: "Ja, se vi ha inget råmaterial". Råmaterial — det var från hans synpunkt författarens arbete, och förläggningens industri representerades av sättmaskin och tryckpress.

Det är nu, 1—10 december, som bokmarknaden står i sitt flor, och som sortimentsbokhandlarna få mottaga varan — ty "vara", varken mer eller mindre, är boken nu, när den, välemballerad med sina kamrater, tas om hand av bokhandlarnas gemensamme speditör, Seelig & C:o i Stockholm och går ut till de omkring 200 sortimentsbokhandlarna. Man väntar sig en god bokmarknad, säga förläggarna, ty det har börjat gå upp för folk, att böcker är något av det billigaste man kan köpa. Men till nästa år fruktar man ett bakslag, och då blir alltså historien om "hur en bok kommer till" kanske nästan bara — en historia.

*

EN SKARPTUNGAD MAN SADE: "KRITIKERN liknar en byracka, som skäller på vad han inte förstår". Mannen var förstas författare. Hade han varit kritiker, kunde han med lika stor rätt ha sagt: "Författaren liknar en byracka som" etc.

En sådan ömsesidighet i känslan verkar ju rörande, och den föranledde oss att helt i förbigående fråga ett par av de mest lästa författarna om hur det känns att bli kritiserad.

Elin Wägner svarar enkelt och uppriktigt:

Hos förläggaren: "Jaså, åter litet av den vanliga kammarpoesien?"

VÄRDIKTEN KOMMER TILL.

Värdikten kommer till i den inspiration, som bara tjuugoårigen känner.

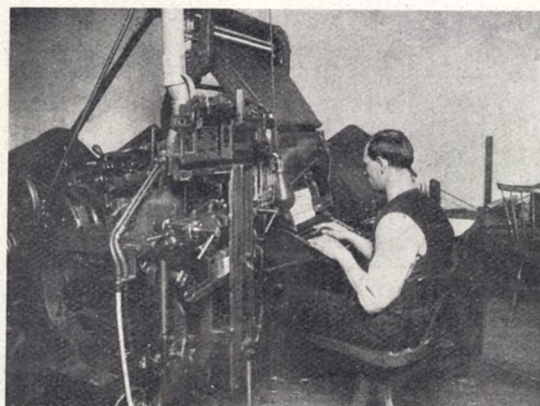
(Forts. fr. 828.)

Josephson hade ögon och öron med sig överallt, för att upptäcka vem han möjligen kunde använda som hjälp i musiken. Bland uppsalabor vill jag särskilt nämna kapten Littorin, som flera gånger sjöng solostämman i större kompositioner och gjorde det på ett utmärkt sätt. Han hade en både sympatisk och klingande tenorröst.

Ett outtröttligt och fullkomligt osjälviskt nit för musikens spridande kännetecknade Josephsons hela verksamhet. På sitt stilla sätt hann han med att utträtta mycket. När man samlades i hans hem för att musicera, gick allt mycket tyst för sig — undantagandes naturligtvis musiken! Därtill var kanske inte Josephson själv skulden, utan detta berodde snarare på den brist på sällskapstalang, som då för tiden utmärkte uppsaliensarna. Det kunde vara dödsvikt i rummet, där man satt som skuggor kring väggarna emellan musiknumren. En kväll kommer jag ihåg att min man, som satt vid sidan av mig, knuffade till mig och viskade: "Se, där går en fluga på golvet! Det törs inte vi." Men man glömde stelheden och den tryckta stämningen, när man reste sig för att sjunga med i en av

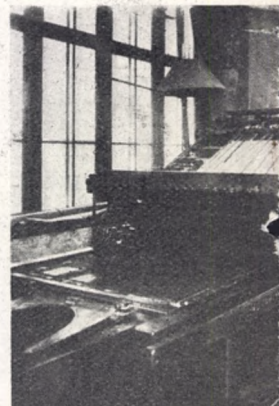
Bachs eller Händels fugerade körer. Då gällde det att vara vaken och passa på insatserna.

Som exempel på Josephsons älskvardhet och stora anspråkslöshet kan jag omtala en liten tilldragelse, där jag spelade en ganska obehaglig roll. Det var en kväll i Uppsala hos en familj, där det gjordes musik, och där

Från den materiella bok-verkstaden: de guldningarna tankarna knackas ner av sättaren.

Josephson var närvarande. Fru Anna Gibson hade just sjungit Josephsons sång: "I fjärran, där vinkar en grönskande ö", och som alltid, när den sjöngs bra, gjorde den vackra melodien intryck på mig. Efter som jag inte vet något roligare än att uttrycka min sympati och tacksamhet för någon, som åstadkommit något vackert eller gott, gick jag fram till Josephson och sade honom, hur mycket jag tyckte om kompositionen. "Jag tröttnar aldrig att höra den", sade jag. "Varje gång gläder den mig lika mycket. Men vem har skrivit den dumma texten? Jag kan egentligen inte förstå, hur professorn har kunnat komponera till så meningslösa ord! Hör bara på!" och jag gav mig till att citera de olika stroforna. "Längtan till havet, och till jorden, och till graven — vem har skrivit en så intetsägande text?"

Tryckpressen går: man ren och ger dem

AD, DÄR BOKEN KOMMER TILL. DET KÄNNES I KRITIKENS SKÄRSELD.

— Jag säger inte sanningen om vad jag tänker om kritiken.

Till det som — nå, som hon alltså inte säger lägger hon emellertid några kommentarer:

Kritiken är, tycker jag, ett nödvändigt ont, som följer med ett eljes ganska trevligt yrke. Men bevars — det är ju bara en månads tid, man skall lida av den, sedan glömmen man fort och lätt. För resten medger jag gärna, att författaren inte själv är i stånd att bedöma kritiken. Kanske skulle kritiken kunna göra honom någon nytta, om inte omömlena ofta vore så motstridiga.

Det är egentligen bara en kritik, som en gång gjort mig så där gräsligt ledsen. Det var när en kritiker skrev: att läsa hennes böcker är som att gå på kafferep. — Och detta kom just under min ivrigaste feministtid, så det sårade mig alldeles särskilt. Sedan träffade jag kritikern på en tillställning. "Det var en väldigt trevlig bok, du skrev!" sade han. Han trodde, han hade sagt en vänlighet, snarast en komplimang med sin kritik, och han förstod inte varför jag stirrade på honom häpen.

Men ibland har man tur med den ogynnsamma kritiken: det händer, man undgår att läsa den — — När en av mina böcker kommit ut, mötte en vän till mig en kritiker i en viss tidning, som sade belåtet: "Ja, nu har jag skrivit en sådan kritik över henne, att hon aldrig kommer att skriva böcker vidare." Men följden blev dock, som man sett, inte sådan, utan bara den, att jag inte läser den tidningen mer — —"

Bokhandlaren: "Detta, min fru, är julens vackraste kärlekslyrik".

Marika Stjernstedt säger sig höra till dem som inte heller äro så värst intresserade av kritiken. Kritiken är till för allmänhetens skull, säger hon, — det är i förhållande till den, som den har sin stora uppgift, och inte för författarnes skull. När hon först uppträdde (anonymt, som man minns), blev hon illa bränd av kritiken och beslöt att inte skriva mer. Hennes beslut ändrades emellertid (och med det, som man vet, också kritikens dom) och nu är hon hårdad mot kritiken, säger hon. Det går åratals, då hon alldeles icke ens söker få tag i någon recension av sina nya böcker.

Hennes man Ludvig Nordström bekänner också, att han icke, eller åtminstone bara mycket sällan, läser recensioner. "Jag träffar ingen människa och är alltså lycklig", tillägger han om sin arbetstillvaro just nu — och till lyckan hör tydligen också recensionsfriden och -friheten. — — — —

Det finns ett slags konstnärskolk, som lever i ännu mer kontakt med kritiken än författarna, ja, som omöjligt kan vara utan denna kontakt: skådespelarna. Vi ha nöjt oss med att fråga en enda representant för dem om hur det känns att bli kritiserad, nämligen skådespelaren vid Dramatiska teatern Ivar Nilsson. Han säger:

Det talade ordets, den själ- och blod-vordna dikens skapelser försvinna ju nästan stunden efter det de blivit till. Och dagen därpå kommer alltså — kritiken.

Det är klart, att jag blir nedslagen av en dålig kritik, men mest dock av den, som kan betecknas som "dålig" också i objektiv mening: som inte tar ens konstnärliga strävanden på allvar, som använder hån i stället för skäl. Och när kritikerna äro absolut motsägande, kan det hända, man litet förvirrad frågar sig: "Var ligger i det här fallet Jena, och var ligger Heidelberg?"

Man hör någon gång påstås, att den moderne regissören liksom tränger ut författaren. Jag tror inte, det är så: regissören och skådespelaren söka gemensamt tränga in i författarens mening och anda. Men det händer ju, att författaren med avsikt gör sina figurer bara halvgångna och då är det skådespelaren, som får skapa till.

För resten: för min del tycker jag, det är bra, om publiken vet personligen så litet om skådespelaren som möjligt — den skall se och möta hans konst och så ingenting mer. — — — —

Skulle det bli någon fullständighet borde man egentligen fråga också en annan mycket kritiserad kategori, politikerna, om "hur det känns", men det skulle föra för långt, och för resten är ju för dem yrkeskritikern också — yrkesfienden. Eftersom i dessa dagar Hjalmar Branting är så starkt på tapeten, kan det kanske dock roa att höra, att han gömmer allt han får av

"Jaså, det är om mig, allt det där?"

ett slags kritik: anonyma brev. De bilda redan en duktig dossier och böra kunna bli ett stycke glänsande material för en psykolog av det misantropiska slaget. Även alla karrikatyrer av honom, som förekommit i svensk eller utländsk press, har han samlade. Hans vänner skänkte honom ett album med dessa karrikatyrer på hans 50-årsdag, och sedan har samlingen ordentligt kompletterats.

Om skalden visste, att han skulle få en sådan beundrarinna!

Josephson log ett av sina melankoliska, vänliga små leenden och sade:

"Författaren står framför er!"

Varefter jag omöjligt kunde dra mig undan med några fraser. Jag neg djupt för honom och han bugade sig, medan vi båda skrattade ganska muntert.

En av Josephsons stora förtjänster var hans förmåga att få berömda virtuoser att gästa Uppsala. Han arbetade för att skaffa dem många åhörare, god inkomst och mycket ofta en gästfri fest efter konserten, vid vilka tillfällen uppsaliensarne tycktes lösta ur sin vanliga stelhhet i umgänget, så att det kunde gå ganska livligt till. Det är isynnerhet Josephson jag, liksom många andra, har att tacka för att, fastän man levde så långt norrut, man dock fick höra vår samtids mest berömda klaver- och violinspelare.

Bland dem som under

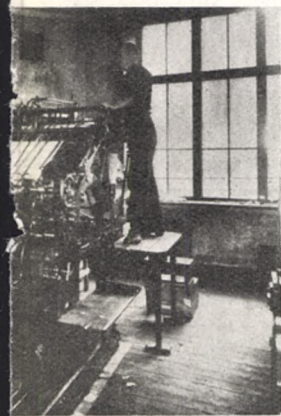
årens lopp gästade Uppsala kunna nämnas sådana namn som violinisterna Wieniawski, Vieuxtemps, Joachim, Wilhelmj, Vilhelmina Neruda, Teresina Tua, Sarasate, Laub. Av klaverspelare må först och främst nämnas Rubinstein, som flera gånger besökte universitetsstaden. Dessutom Careno, Sapelnikoff, Reisenauer och många andra. Av berömda

sångerskor ha Christina Nilsson och Trebelli uppträtt i Uppsala och dessutom alla de mest framstående sångerskorna vid operan i Stockholm.

Det sorgliga med musiken är ju det, att den så snart tystnar. Till och med den mest fulländade sång, den vackraste orkestermusik flyger oss förbi som en flyktig hälsning från en bättre tillvaro och sedan kunna de, som icke haft lyckan att åhöra de stora konstnärerna, knappast göra sig något klart begrepp om, hur de spelat och sjungit.

Emellertid, om jag dömer efter mig själv, så är det av stort intresse att höra en försvunnen sångerska eller sångare, en underbar violinist beskrivas av någon som har hört dem personligen. Hur har man inte lyssnat till varje ord om Jenny Lind, för att söka göra sig en föreställning om hennes enastående snille, och hur fängslande är det ej att läsa om de berömda italienska violinister, som tjusade och hänförde sin samtid! Jag vill därför efter bästa förmåga söka att nedskrivna det intryck, min tids berömda exekverande musiker ha gjort på mig. Det kan alltid vara ett bidrag till att bevara deras minne.

Den första av de världsberömda violinister

as med de vita pappesvärtade ifrån sig.

Ingenstädes på bokens verkstäder har man det i dessa dagar så bråttom som på binderiet.

GAHNS MANIOL

BEST GÅSTA
FÖR HUIDEN
I ALLA VÅDER

MUSTAD'S
VÄXT-MARGARIN

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:
MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"

VIODOL-TVÅLEN

gör huden smidig och
vacker, hyn klar och ren.

PARFYMERI VIOLA
Göteborg

**DEN MODERNA
SYMASKINEN**

Använd

BANANER

.....
som ersättning
för annan föda.
.....

The Banana Company A.-B.
Stockholm.

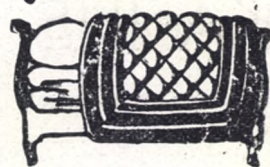
jag hörde i Uppsala, var Wieniawski. Jag kommer inte ihåg vad han spelade, men jag minns mycket väl hans spelsätt. Han var en av dessa violinspelare, som tycktes vara ett med instrumentet. Först av allt var han violinist. Under hans händer klingade instrumentet med alla sina resurser och lydde honom fullkomligt. Hans temperament gjorde ett mycket passionerat intryck. Han spelade inte blott med värme, utan med hetta. Jag kommer ihåg, att jag sade till min man, att det föreföll mig som om "han hade haft skarlakansfeber". Men dock var hans spel alltid skönt klingande. Kanske äro också hans kompositioner för violin den musik, som kläder instrumentet bäst. Någon har sagt, att violinen väntar på sin Chopin, med andra ord, på en musik, för vilken violinen är det bästa uttrycksmedlet, liksom klaveret var det för Chopin, och det är inte utan, att Wieniawskis kompositioner ha någon likhet med Chopins, fast de på långt när inte präglats av så stor genialitet och idériedom. Det klädde förresten inte Wieniawski att spela. Han var rätt korpulent, tjockhalsad och röd i ansiktet. Vad som isynnerhet frapperade en, var hans ovanligt korta armar, som påminde om en pingvin och tvungo honom att trycka violinen tätt intill sig. Hans hela ställning vittnade inte alls om hans fullkomligt otvungna spel.

Några år senare spelade Vieuxtemps i Uppsala. Han var då redan en äldre man, och jag vet inte om hans ton hade ändrat sig med tiden. Nu hade den något strävt, vad fransmännen kalla "rauque", men hans spel var det ädlaste man kan tänka sig. Då jag hörde honom, föredrog han "Kreuzersonaten", som jag hörde för första gången, och den gjorde ett överväldigande intryck på mig. Fastän pianisten, som spelade klaverstämman, var Vieuxtemps oändligt underlägsen, kom dock kompositionen fram i hela sin mäktighet. Då det stora temat i e-moll börjar, hade jag en känsla av att bli förkrossad under en helig vrede. Vieuxtemps egen person med den stränga hållningen och det djupt allvarliga ansiktet stämde för övrigt så väl överens med karaktären i Beethovens underbara sonat, att jag, när jag hör den, alltid måste tänka på honom, som först lät mig förstå den.

Redan i Danmark, i min första ungdom, hade jag hört Vilhelmina Neruda. Hon spelade sedan ofta i Uppsala, där jag har hört henne många gånger. Aldrig har jag sett någon föra violinstråken på ett vackrare sätt. Därtill kom också, att hon hade de skönaste armar och händer. När hon lyfte violinen under hakan och med höguret huvud satte an första tonen, då hade man genast en känsla av befrielse. Det var som om man hörde den kalla: "Kom nu med mig till högre rymder!" Tonen hade den sublimes renhet, som blott de allra bästa violinister uppnå. Man visste varken när den började eller slutade, utan den smög sig omärkligt fram och försvann lika omärkligt, när dess tid var slut. Ett av Vilhelmina Nerudas glansnummer var Spohrs sångscen, och så himmelskt skön har väl aldrig den första tonen av den deklamatoriska frasen svävat fram, som när hon förde stråken. Hon nedlät sig aldrig att spela virtuosnummer, nej, inte ens medelmåttig musik, utan tolkade blott mästerverk. Bland de kompositioner som alltid funnos på hennes program voro konserterna av Beethoven och Mendelssohn, Brahms och Bruch, Bachs kompositioner för solo, violin samt de gamla italienska mästarnes odödliga violinkompositioner.

Det har funnits människor, som kallat Vilhelmina Nerudas spel kyligt, men det är blott sådana naturer, som icke nöja sig med värme, utan önska hetta, och för vilka icke den behärskade passionen är tillräcklig, utan som begära den lössläppta.

**DUN
TÄCKEN**

**Dubbelt hållbara mot
vaddtäcknen.**

Högsta komfort.

J. SVENSSON & BOURGHARDT

Täckfabrik och Fjäderrenseri

VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

**A.-B. FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

Men bra hon med sig som han lofvade en flaska MZADIG Divinia, då förlärer jag allt!

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks,
Antracit, Hushålls-
kol och Maskinpres-
sad brännortv från

**OLAUS OLSSONS
KOLIMPORT AKTIEBOLAG**

som alltid leverera
högsta kvalitét till
lägsta dagspriser
poster om 1 hl. och
därutöver

Telefoner:
Namnanrop "Olaus Olssons"

STOCKHOLM: DROTTNINGGÅT. 27
GÖTEBORG: MAGASINGÅT. 23
KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

SORG- DRÄKTER

samt därtill hörande
ekiperingsartiklar för

DAMER,
HERRAR
& BARN

i största urval hos

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.

STOCKHOLM

74 DROTNINGGATAN 74

LEVYS LAVENDELTVÅL

kan icke överträffas

Tillverkare: **A.-B. ALBERT LEVY**
MALMÖ

En gammal
fördom.

— Jo, lilla fröken. Jag vill ha en flaska riktigt fin eau de cologne, den bästa ni har — någon utländsk.

— Utländsk! Det är bara en gammal fördom, att utländsk eau de cologne är så särskilt bra. Nej, skall baron ha en verkligt fin eau de cologne, så ska vi ta en svensk, den här, var så god och känn...

— Ah— a— a härligt! Charmant! Vad heter den?

— E. d. C. — Hyllins E. d. C.!

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
Ge Hälsa och Krafter!

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-must för klana personer och barn.

**PHOSPHO-
ENERGON-
PILLER**
FORORDAS AV LÄKARE
© Vid allmän svaghet,
nervositet, överansträng-
ning och sömnlöshet. ©
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Maxim Gorki till Sverige.

EFTER VAD IDUN ERFARIT, KAN MAXIM Gorki väntas till Sverige — eller befinner sig redan här, medan tidningen går i press.

Gorki reser i sällskap med ryske kulturministern Lunatjarski. Målet för hans resa är England, där han skall hälsa på författaren Wells. När den store ryske författaren — den enda litterära intelligens av första rang, bolsjevikerna ha att uppvisa — nu styr kosan västerut, lär han göra det i hopp om att kunna knyta nya band mellan det bolsjevikiska Rysslands och Västeuropas intelligens och vetenskap.

Besöket i Stockholm torde f. ö. icke bli utan intresse för Gorki. Här tryckas nämligen på en hans väns bekostnad bl. a. några av hans egna arbeten för att utföras till Ryssland, som varken har papper eller tryckerier mer.

Icke blott uppfattningen av hela kompositionen var hos Vilhelmina Neruda sann och äkta, utan varje ton hade innerlighetens och allvarets djupa, själfulla klang. Ingen kvinnlig violinist uppnådde henne närmelsevis under hennes levnad. Det var blott en som överträffade henne och alla andra violinspelare, och som av alla kännare och vanliga åhörare, av alla folk och nationer ansågs vara den ypperste — nämligen Joachim. De som endast hört Joachim på hans äldre dagar kunna inte göra sig den rätta föreställningen om hans konstnärsskap, eftersom han tyvärr miste sitt fulla herradöme över violinen.

(Forts.)

Spalten om böckerna.

(Forts. fr. sid. 827.)

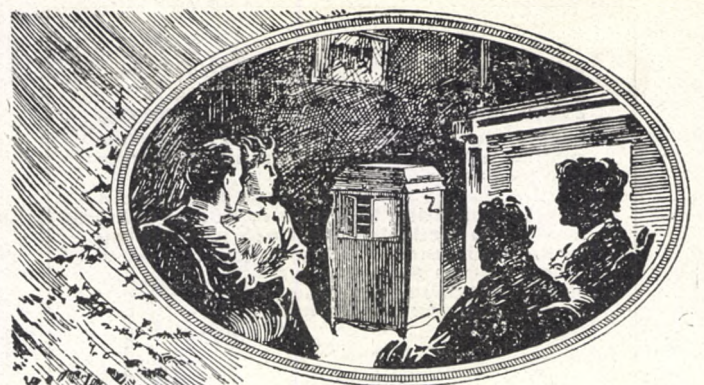
larne 10, 11 och 12, skildrande Karl XI och hans förmyndare, Karl XI:s sista tid. Häxprocesserna och Karl XII till och med 1708.

Den svenska ungdomen bör vara tacksam att dr Grimberg så väl förstätt att lämna sitt omfattande historiska verk också för de ungas sinnen, så levande i sin gestaltning, så hurtigt och klart i stilen, just vad som tilltalar gosselynnnet.

Sven Lönberg "Dike och Eros. Människor och makter i forntidens Aten", omfattar centralfigurerna i det forngrekiska kulturlivet, Perikles, Euripides och Sokrates, statsmannen, diktaren och filosofen.

Rektor Lönberg har med detta arbete, rikt på synpunkter och analyser, givit inblickar i Aténs storhetstid som äro på en gång kritiskt klarläggande och dikteriskt fånglande. Hellas står fortfarande som vishetstemplet, hur tiderna växla och släktena blomstra upp och dö bort, och i Dike och Eros erinras vi om det oförstörbara i Sokrates och hans samtidas djupsinniga tanke-system.

Bokens förläggare är Svenska Andelsförlaget, som till julen även utger en vacker svensk upplaga av nobelpristagaren Knut Hamsuns samlade verk. Egentligen borde det vara en överflödsgärning att offentliggöra översättningar av nordiska författare de nordiska länderna emellan — man tycker att ambitionen och hågen hos läsaren att få tillägna sig diktarens tankar på hans eget språk, när detta språk har så intima beröringspunkter med ens eget som här är fallet, skulle vara så utpräglade, att den lilla ansträngning läsandet av det andra tungomålet framkallar icke spelade någon roll.

Verklig hemtrefnad

är beroende af många faktorer. En bland de viktigaste af dem är **musiken**, som närmar alla familjens medlemmar till hvarandra.

Med hjälp af en

GRAMMOPHON
eller en **GRAMOLA**

(Märke: "Husbondens röst")

kan Ni när som helst arrangera små konserter eller dansaftnar i Edert eget hem och låta alla Sveriges och utlandets förnämsta och populäraste artister passera revy. Våra nytökna, rikt illustrerade kataloger ge en äskädlig bild af det urval, som nu står till buds i alla prislagen och smakriktningar.

En idealisk julpresent.
Storartadt specialprogram för julen!

**SKANDINAVISKA
GRAMMOPHON AKTIEBOLAGET**

R. T. 3698. OPERAHUSET A. T. 8803.

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast.

Säljes överallt i burkar å 25, 40 och 75 öre.

Handels A.-B. Sten Sjögren & Co, Göteborg

Från Ystad till **Yvytvål.**
Haparanda användes

Säljes i varje väl sorterad Parfym- och Herrekiperingsaffär.

Österlin & Ulrikssons

Kem. Tekniska Fabrik, Ystad.

Lazarol Tand-Crème och Munvatten

kända och värderade sedan många år, äro sällsynt behagliga toilettmedel, vilka tillvunnit sig berättigt förtroende för goda, gedigna egenskaper.

Den särdeles omsorgsfulla beredningen av *Lazarol Tand-Crème* avser i synnerhet att få massan smidig och fri från skadliga, repande kristaller. Dessutom har den en mild, fin smak o. irriterar icke tandköttet.

Särskilt utmärkande för *Lazarol Tand-Crème* är, jämte utsökt kvalitet, de dubbelstora tuberna, vilka göra den till marknadens billigaste tandvårdsmedel.

Lazarol Munvatten är ett starkt koncentrerat, anti-septiskt preparat med rik arom och ger vid lämplig utspädning (några droppar i ett halvt glas vatten) ett ovanligt behagligt och uppfriskande skölj- och gurgelvatten.

Ledningen av firman Steinway & Sons har alltid innehafits av medlemmar av familjen Steinway.

Närvarande stund äro 8 efterkommande till grundläggaren aktivt sysselsatta med fabrikation och försäljning av Steinwayinstrument, under det att det ej finnes någon Steinway som står i förbindelse med någon som helst annan pianofirma.

PASAPLAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOINSTRUMENTER STOCKHOLM
GÖTEBORG JAKOBESEBEGSGATAN 39 Malmö

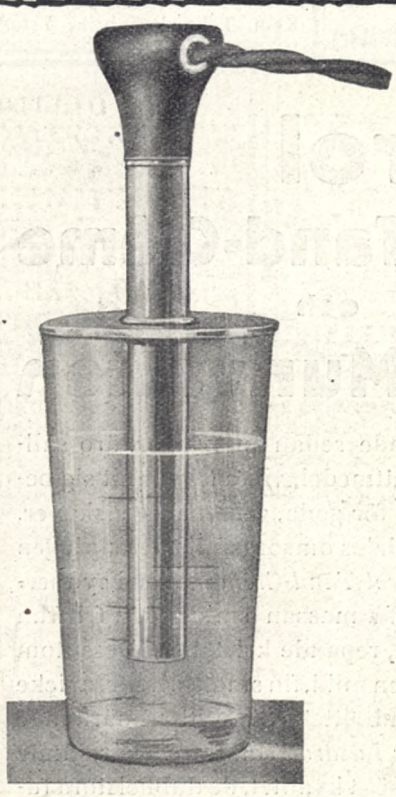

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS
i ostronsås, Kryddsill, Maljessill, Apilbiter, Vingassill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkårl.
A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

H. E. Ekströms
patenterade
Jästmjöl
välskikt sedan 45 år
Örebro Kem. Tekn. Fabrik

**Varför är
NESTLÉ'S BARNMJÖL**
ett utmärkt näringsmedel för småbarn?
Därför att det uteslutande innehåller råmaterialer av alla bästa beskaffenhet, är lättsmält och närande.

**ELEKTRROTHERMOS-
DOPPVÄRM I REN
PRESSOMDÖME:**
Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning:
— Elektrottermosdoppvärmaren, en mycket praktisk apparat, som genom att ned-sänkas i vätskan kommer denna att koka. Man kan såhunda utföra kokningen direkt i en kaffepanna, ett glas eller dylikt, och en halv liter vatten beräknas kunna koka upp för ett pris av 1 öre. (Efter ett strömpris av 30 öre kw.)
Elektrottermosdoppvärmaren tillverkas för 110, 130, 150 och 220 volts spänning. Uppgiv alltid spänningen vid rekvistion.
Elektrottermosdoppvärmaren kostar, komplett med 1/2 met. ledning och stickkontakt, Kr. 25.—
Sändes portofritt mot efterkrav.

A.-B. ELEKTROTHERMOS
Villagatan 5-7, STOCKHOLM

Men — publiken har nu en gång sitt huvud för sig, och hellre än att den skall helt gå miste om det bästa i grannlänternas litteratur, så må den då läsa den i översättning.

Vad nu Hamsuns böcker beträffar, fyllda som de äro av sin upphovsmans breda, kraftiga geni, av en originalitet, som är sällsynt i fråga om livs- syn och stämningsrikedom utgöra de en diktskatt av yppersta värde.

De hittills utkomna delarna bestå af romanerna "Mysterier", "Svärmarer", "Viktoria", "Svält", "Pan", "Markens gröda" och "Kvinnfolken vid brunnen". Den sistnämnda är Hamsuns senaste arbete, en småstadsskildring från en liten norsk kuststad, skriven con amore med en trygg bredd och en behärskad humor, som just genom sin stilla rörelse blivit verkningfull. Något mäktigt epos jämförligt med Markens gröda är ej denna roman, vilket icke utesluter att Hamsuns genialiska berättarkonst även här på ett kraftigt sätt ger sig tillkänna.

Hildur Dixelius Brettners norrlandsroman "Lötets land", som under detta år publicerats i Idun, är nu utkommen i bokform under namn av "Prästdottern". För vår läsekrets är skildringen alltså välbekant. Vi veta att Sara Alelias öde följts med livligt deltagande, ej mindre den underlige prästen Noræus' och hela det liv, som levdes i bygderna högt uppe i Norrland i början på 1800-talet. Författarinnan har komponerat sin berättelse med stöd av gamla handlingar och dokument i norrländska arkiv och spunnit samman de krönikeartade skildringarna till en nog så talande kulturbild från en avlägsen landsända. Det hela är mycket talangfullt gjort och det faller något av norrskenet mystiskt flammande ljus över tavlorna.

E. H-N.

Två handböcker för jägare och fiskare ha nyligen utkommit från Wahlström & Widstrands officin. Den ena är "Jaktlexikon, praktisk uppslagsbok för jägare och naturvänner" av Alarik Behm, en av Skansens intendent, och den andra är "Svenskt fiskerilexikon", utgivet av Carl H. Schlager, fiskerikonsulent i Västmanlands län. Båda böckerna innehålla en mångfald upplysningar av värde för jägaren och fiskaren, men ej nog härmed: intressanta artiklar om de olika villevådernas natur, om fiskarnes levnadsvanor, fysiologi, fortplantning och fiskeredskapens användning m. m. fylla volymerna, vilka även utmärka sig för en överskådlig uppställning och vårdad utstyrelse.

Beträffande jaktlexikonet torde dock böra anmärkas, att en del uppsatser, som borde haft en utförlig form, behandlas alltför snävt, medan andra, för jägaren oviktiga, ta mer än skäligt utrymme i anspråk.

Kvällar på parkett.

(Forts. fr. sid. 828.)
ning, bön och sång. Det dramatiska momentet samlar sig kring syster Angelicas (fru Ruth Whitefeld-Althén) botgörande nunnegestalt. Hon är mor utan att vara gift, förskjuten av sin familj och släkt och upptagen i klostrets sköte för att där genom ett fromt leverne renas från sin synd. Hennes moster prinsessan (fru Liva Järnefelt) kommer på besök till klostret för att meddela henne angående arvskiftet efter hennes avlidna föräldrar, och samtidigt underrättas hon om att hennes barn dött. I förtvivlan tar syster Angelica gift, men ångrar sig omedelbart, besinnande att självmord räknas som dödsynd. I sin ångest anropar hon madonnan och döende ser hon i en vision madonnan med hennes son vid sitt knä, som ömt räcka sina armar mot henne. — Den tredje operan, "Gianni Schicchi", präglas av den italienska buffastilens ystra humor och handlar om en skäl till jurist, Gianni Schicchi (hr Oscar) som av den dode signor Buosos giriga släktingar övertalas att ändra testamentet till deras förmån, och därvid lurar dem i fällan, så att Schicchi i stället blir den som får profitera av förmögenheten.
Musiken till de tre varandra skarpt kontrasterande verken äger flestades fascinerande färgning, rytmisk festivitas och en alltigenom utsökt orkestral skrud. Även bisarreriet har kommit med — i Manteln i form av falska positivlåtar, bilernas signaler och ängvisslornas gälla ljud.
Operans artister ha alla heder av tonverkens tolkning. I Manteln frapperade frkn Edström, hrr Stockman, Molin, Stiebel och Lennartson med väl genomförda parisiska arbetstyper, och de två först-

Ferrin
Bästa Järnmedel,
utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

**Främst i världen
ställer vår nya,**
patenterade
uppfinding
**ANGELICA-
ORGLARNE**
och med de främsta stå våra erkända
förstklassiga Pianinon.
A.-B. Skandinaviska Orgel- & Pianofabriken.
Grund. 1865. Mästersamuelsg. 41, Sthlm.
Verkst. direktör: M. Th Dahlström,

"JULKLAPPAR"

Kristall
Porslín
Glas
Husgeråd
Köksartiklar
Nysilver
Keramik

A/B BRISING & FAGERSTRÖM
REGERINGSGATAN 24

**Frälsningsarméns
Handelsdepartement**
24 Östermalmsgatan 24
STOCKHOLM
Bok-, Musikinstrument
och Pappershandel

Filial:
S. Allégatan 9, Göteborg

Musikinstrument:
Gitarrer, mandoliner, gitarmandoliner, gitarrlutor, violiner, citorr, dragspel, flöjter, klarinetter, mässingsinstrument av förstkl. svensk och utländsk tillverkning, trummor, fodal, strängar och övriga tillbehör. Orglar från främsta fabriker.

Förstklassiga kvaliteter:
CEYLONTÉER
WANARAJAH. Pris pr kg 11:—.
Levereras i 50 o. 100 grams paket.
KELLIBEDDI, extra fint, i 50 o. 100 grams paket. Pris pr kg. 12:50.
ARMÉNS KAKAO
å 7:50 pr kg. (i påsar om 100 gram.) samt 8:— pr kg. (i burkar om 1- och halvt kg.).
ARMÉTVAL
å 3:— pr stång, 80 öre pr tvål.
ARMESKOKRÄM
å 0:75 pr ask om 100 gram.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Medel för utvartes bruk. Kan begagnas vid många tillfällen. Ni gör en tjänst mot var och en, som Ni gör bekant med Mentholatum.

Pris i tuber kr. 1:25, i burkar 1:50, 2:75 och 5:00. Finnes å alla apotek. Gratisprov genast. Sändes även direkt fr. Generaldepöten för Mentholatum, Österbrogade 4, Köpenhamn D.

Den stora Tvättdagen

är icke längre en förskräckelse för husmodern när Universal-Tvättpulvret »Solidar» får hjälpa till. All motvilja, som förr fanns för sådana dagar, är borta. »Solidar» löser smutsen fullständigt med minsta arbete och gör tvätten bländande vit med en frisk och angenäm lukt. »Solidar» är drygt och angenämt, gör hårt vatten mjukt och skonar händerna. »Solidar» kan användas vid tvätt av alla slags tyger och vävnader. :: Se separata bruksanvisningar.

Spara krafterna och använd »Solidar», som rensör allt med minsta möjliga arbete.

Solidar

Om Eder handlande icke försäljer SOLIDAR, rekvirera då direkt från fabriken i Sundbyberg.

Vår julkatalog

"De bästa böckerna"

Med inledande förord av CARL G. LAURIN.

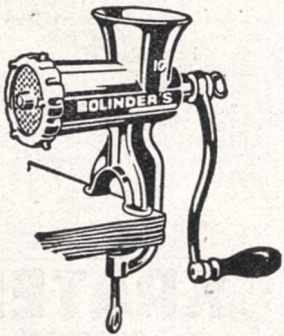
som utkommer i början av December sändes på begäran gratis och franco

MEDÉNS BOKHANDEL

Göteborg.

Post- och telegrafadress: "MEDÉNS" Göteborg.

BOLINDER'S

KÖTTKVARNAR

Äro de erkänt finaste i marknaden. Tillverkas i två olika typer för malning av alla slags födoämnen.

BOLINDERS - STOCKHOLM

Bakom dödsrikets portar kr. 0,60, "Himmel och Helvete" 4 kr. (457 sid.), "Gudomliga Försynen" 4 kr., "Uppenbarelseboken avslöjad" 16 kr., 3 band, tryckt på fint, träfritt papper, utom andra böcker, som ge ljus över evighetens värld av

Swedenborg

säljas från Nykyrkliga Bokförlaget, Kammakargatan 50, Stockholm eller genom herrar Bokhandlare. Rekv. å minst 10 kr. portofritt.

Prenumerera på Nya Kyrkans Tidning! Utkommer från och med jan. 1921 med två n:r i mån. Pris pr år kr. 6:—. Begär katalog! Erhålles gratis.

Husmödrar

kommen alltid ihåg att

WINBORG'S ATTIKSPRIT

är en oöverträffad arom och på grund av sin högre styrka ett nervärde av 40 öre per literflaska framför alla andra liknande fabrikat.

nämnda utvecklade tillika en medryckande vokal och dramatisk glans, främst i kärleksscenen. Ett förträffliga moment var även dansen på prämens kajuttak.

I Syster Angelica gav fru Ruth Whitefield-Althén sanna uttryck åt nunnans ängest och extas, slutscenen inför visionen blev verkligt gripande, och hr Oscar gav som den illfundige Gianni Schicchi prov på överdådigt lynne och smidig, träffande framställningskonst — en burlesk full av liv och karaktär. Den honom omgivande släktskaran brast heller inte i fråga om saftig buffastil.

Till sist må nämnas hr Harry Stangenbergs fantasifulla regi och hr Thorolf Janssons finstämda och färgsmekande dekorationer och dräkter. Vyn över Seinen med Nothe-Dametornen mot aftonhimlen, den stiliserade klostergården och det exotiska draperiet i Buosos sängkammare — allt var väl avvägt. — Programmet borde gå. —

Sardous lekande skilsmässopjäas "Låt oss skiljas" blommar på nytt på Dramatiska teaterns tillor under inflytande av Brittsommarens förtrollande skimmer. Det är friherrinnan Ellen Cederström som representerar Brittsommaren och återigen förvånar med sin grace och sitt spelande humör. Detta börjar bli betänkligt för teaterns verkliga ungdomar. De få svårt att bära sina år med heder bredvid så mycken oförbrännelig livskraft.

Ja, Cyprienne, lilla skålmska, njutningslystna, kärlekshungliga fransyska — du har fortfarande här i Norden en skådespelerska som förstår dig och som kan ge full valör åt ditt aprilsinne. På affischen tecknas hon med ett annat namn, men i vårt sinne och minne är hon alltfört Ellen Hartman, det strålande kvinnolynnets sceniska representant, visserligen ej helt utan vansk och lyte som konstnärinna, men frisk och öppen som naturen själv, då den vänder sin vänaste uppsyn mot oss.

Herr Svennberg prövar i des Prunelles roll den franska resonörmanteln; den faller i något tunga veck, men fallet är elegant. Hr Winnerstrand är den nyaste Adhemar och han sviker inte förpliktelsen att göra älskarens dumheter så roliga som möjligt. Även hovmästaren, hr Lambert, går utmärkt in i den muntra ensemblen, inte minst tack vare benen! —

På Oscarsteatern har Suppés melodiosa och glada operett, vunnit ny glans genom frkn Naima Wifstrand i huvudrollen. Huruvida den florentinske diktaren uppträdde så distingerat som frkn W., därom må de lärde tvista, huvudsaken är att hon spelar och sjunger rollen med artistisk bravur. I andra aktens burleska scen med Lambertuccio utvecklar hon en nog så rustik munterhet, men där saknas omedelbarhet och — färskinnspläsen, som företräderskorna i rollen uppbyro med bondsk effekt. Frkn Margit Rosengren är en intagande Fiametta och hennes klara röst gör sig förträffligt. Duetten med Boccaccio i tredje akten — briljant! Honnör för hr Ringvalls Lambertuccio och för hantverkarnes klöverblad m. m.

En ny Julia uppenbarade sig häromkvällen på Operan; fröken Greta Söderman, som nyss hemkommit från sängstudier i Paris, sjöng partiet för första gången, och det var som om den gamla gulnade Gounodska operan fått tillbaka något av sin tjuvkraft från Anna Klemmings och Arvid Ödmanns tid. Frkn S. är onekligen en sängerska av de benådade, och utbildningen i Paris tycks ha gjort rösten ännu större.

"Storken är död!" heter ett lustspel på Nya Alhambrateatern. Det är vågat, men utan grovhet, och spelas bra.

ARIEL.

Etter EN GOD MIDDAG kan man endast dricka
PYRAMIDENS EXTRA
Starkt hårligt middagskaffe
RING GENAST EDER HANDLANDE!

VIKING
HOGGLANS SKOKRAM

är allt för alla skodons vård

Florodot-Tvålen

är damernas favorittvål och en idealisk barnvål

Cloettas

Guld-Cacao
och
Vanilj-Choklad

Förmärsta svenska fabrikan

PIX-pojken på äventyr.

Pix är lika visst en finfin njutning. Som att fågeln här skall dö av skjutning.

"Nu ä' de jul igen"

och varje pojke önskar

en **hyvelbänk** i julklapp

STOCKAMÖLLANS AKTIEBOLAG
Stockamöllan, tel. 9.

SVAR

(Forts.)

— Flere än ni ha i samma be-
lägenhet sökt just den utvägen
att bli barnmorska och det har
lyckats bra. Läroanstalter finnas
i Stockholm, Göteborg och Lund.
I de bägge förstnämnda konst-
nadsfri undervisning, i Lund en-
dast åt elever, kallade att efter
slutad lärotid tjänstgöra inom nå-
gon församling. Aldersgränsen
utgör 22—35 år. Är ni ett eller
par år äldre kan möjligen und-
dantag göras. Ansökan inlämnas
till Konungens Befallningshavan-
de i det län ni är boende och
skall bifogas: prästbetyg; läkare-
betyg; intyg från ordinarie lärare
(läroverk eller folkskola) att den-
ne funnit sökanden äga färdighet
i att läsa och skriva svenska språ-
ket, vanlig huvudräkning och de
fyra räknesätten i hela tal; intyg
från två i sökandens hemort bo-
satta personer om att hon äger
erforderliga medel för sitt uppe-
hälle under lärotiden och för in-
köp av nödiga instrument efter
dennas slut. Tillfälle till under-
stöd finnas dock även, d. v. s.
den som under lärotiden utmär-
ker sig för flit o. s. v. kan, om
hon är i behov därav, komma i
åtnjutande av understöd. Läro-
tiden är 9 månader, fördelade på
2 lästerminer under året, från 1
april och 1 okt. Avgångsförhör
anställes i slutet av juni och de-
cember månader.

Bäst torde väl vara att sedan
slå sig ned som privat barn-
morska. Ni kunde då även taga
emot inackorderingar och finge
på så sätt större inkomst.

TAPETKOMPANIET
levererar Eder

TAPETER

till lägsta priser. Största sortering av
in- och utländska kvalitéer. Rekvisera
prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20.
Katarinav. 7, Sthlm, (Vid Slussen)."

Läs den i dessa dagar i bokhan-
deln utkomna boken

**Hälsa genom
sunt förnuft**

av JACK LINDBLAD. Pris 6.75.

... ett anmärkningsvärt arbete ...
en eggande insats i den sociala kom-
pen mot sjukdomar och allmän svag-
het.

Bokförl. A.-B. Svithiods förlag.
Norrmalmstorg 1, Stockholm.

Om någon stjal **RÄTTUT**

ur Edert skaf-
feri, sädesmaga-
sin, Eder vist-
husbod etc., så gör Ni allt för att
upptäcka detta och förhindra flera
stöder. Däremot har Ni en
mängd tjuvar, som Ni icke fästa
Eder vid och som göra Eder en
kolossal skada och stjäla för
mångdubbelt mera än alla mänsk-
liga tjuvar. Dessa äro rättorna.
För några kronor kan Ni fullständ-
digt utrota dessa skadedjur med
"Rättut". Bästa och billigaste existe-
rande medel för utrotande av råttor och
möss. Oskadligt för människor och
hustjur. Pris pr pkt Kr. 1.25.

Fabrikanter:
BERNER & ZETTERSTRÖM,
Göteborg 58.

ENDAST
17
KRONOR
IDUN 1921

FRÄMST OCH
BILLIGAST
BLAND VECKOTIDNINGAR

**PRENUMERERA
GENAST**

Å NÄRMASTE
POSTKONTOR
BOKHANDEL
ELLER
DIREKT FRÅN

**IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM I**

JULAFTON

Årets vackraste
jultidning. 5.50 i
bokhandel. o. fr.
Lindblads, Uppsala

Julklapp åt far och mor!

Till Kr. 40:—, samt under garanti säl-
ja vi våra omtyckta Korgfåtöljer N:o 3,
= avbildningen. Levereras naturfernis-
sad, men ej emballerad och ej fraktfritt.
Till landsorten endast mot förut insänd
likvid.

A.-B. Korgmöbelfabriken BORE,
Mästern Samuelsgatan 24, Stockholm.

Varuhuset Vollmers-Meeths
GÖTEBORG

Nyhet:
Jumper-Garn

2-tr helyllegarn för stickning o. virk-
ning av Jumpers, Scarves etc.

Ett 40-tal moderna färger:

Bunt à 100 gr. Kr. 4:00
Docka à 10 gr. 0:40

Till landsorten mot post-
fjärskost + porto.

Billiga o. bra äro **VIKING-**
Sveriges Urma-
kares A.-B:s äkta **Väckarur**

Förnicklat fodral
med mässingsbot-
ten. Stort mäs-
singsverk. Kraftig
väckning. Säljas
under garanti av
alla
Urmakare.

**Döfva
HÖRA**

ÄKTA SMALÄNDSKA POLKAGRI-
SAR kr. 3:90 pr kg. Nougat kr. 4:90
pr kg. Konfekt kr. 7:50 kg. Brända
mandlar kr. 8:00 pr kg. Karmellerade
frukter kr. 8:00 pr kg. Chokolad kr.
9:50 pr kg. Då ordern uppgår till 15
kr. fraktfritt pr postfjärskost från Små-
ländska Konfektfabriken, Påskallavik.
Goda och färska varor! Åberopa
denna tidn.

Stoppapparaten "KVICK"

Praktisk nyhet för symaskiner. Pas-
sar utan ändring till alla symaski-
ner. Pris 4 kr.

NORNANS
VASAGATAN. STOCKHOLM.

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**,
som är världens förmärsta, kan nu regleras i 6 stycke grader efter örats olika
hörsel förmärsta. Förordad av öronspecialister. Öumbärlig för lönhörda i kyrka
och teater. För efterapning varnas.

Öronmassageapparaten MASSAGON botar susning för öronen
ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i St Louis och den Engelska krö-
ningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj:t Ankedrottningen av England och
Prins Carl av Sverige. Begär katalog och och intyg. Ensambefäljare för Sverige;
MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT, Per Vejtersgatan 9, MALMÖ 1. — Telefon 49 75

Dr E. Dujardins
Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydande form på näsa,
mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar.
Amagerterov 31, tisd. o. fred. 4.30—6. Byen 51. Privat Telef. Godth. 41 y.

Genom en annons uti
Nya Wermlands-Tidningen
som är Värmlands äldsta och enda dagliga
tidning, träffar Ni över **10,000**
hem i länet och stiftet.
Huvudkontor: **Karlstad.**

A. F—m.

— Professor Dahln i Stock-
holm, Professor Alström i Lund,
även Dr Ask därstädes, äro
skickliga specialister. Sök någon
av dessa.

Femina.

N:r 150. Att lära sig stickning
svårt och utan undervisning omöj-
ligt. 100-tals olika handgrepp. Att
blinda kunna lära sig är ej sant.
Vill ni följa mina ord så annon-
sera efter en begagnad maskin
och ni skall få 100-tals erbjudan-
den till halva priset. En som
sält sin maskin till halva priset.

Birgitta-Broschen,
unik, från Birgittaskrinet, fornsvenskt
motiv, av kontrollsilver, säljes hos
Befwes Juv.-affär, Kungsgat 51, Stock-
holm. Till landsorten hos Juv. Ernst
Hultqvist, Tegnérslunden 4, Stockholm,
varifrån illustr. priskort och Birgitta-
broschyr, mot begäran, kostnadsfritt
tillsändes.

**EN KOPP
HULTMANS
RENA
Cacao**

är det bästa
på hela dan!

Sedan i marknaden utkommit

Melange

smörblandat margarin

bör varje husmoder undersöka i vilken grad hon med denna utsökta kvaliteten kan replacera det dyra smöret. En alltigenom delikat vara som är för god för slitna reklamfraser.

Fås hos de förnämsta handlande.

Tillverkare:

A.-B. AGRA MARGARINFABRIK - STHLM

EN BALJA KLÄDER TVÄTTAS PÅ 4 MINUTER

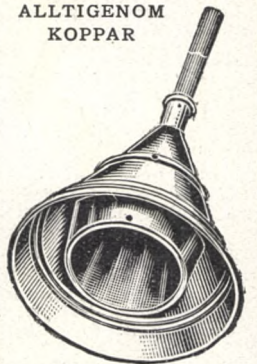
MED
"CYGNET"
(PATENT)

VACUUM TVÄTT APPARATEN

som är utan motstycke i världen. Den suger till sig smutsen och skyddar kläderna från ruinerande borstar och tvättbräden, som äro fullständigt överflödiga. De ömtåligaste vävnader och spetsar tvättas under garanti med samma enastående resultat som handdukar, gängmattor etc. Konstruerad enligt vetenskapliga principer utförd den tvättningen helt enkelt idaliskt och dessutom på tänkbarast billigaste sätt. På ett par tvättar är den inbetald. Den är outslitlig. Pris kr. 25:— per styck. Bruksanvisning medföljer.

Om den ej utfaller till fullständig belåtenhet, returnera den inom 8 dagar och vi återsända det inbetalade beloppet oavkortat. Kan ett mera betryggande erbjudande göras?

ALLTIGENOM
KOPPAR

INGA LÖSA DELAR.

E. LINDEN & Co, Göteborg.

Förnämsta märke

Kurik TÉET

Kvalitetsvara

C. A. STRÖMMERS H. A. B.
GRUNDAD 1904
STOCKHOLM - RIGA

N:r 151. Tillskriv Fackskolan för huslig ekonomi, Uppsala.

— Statens skolköksseminarium, Högre Lärarinneseinmariet kurs f. lärarinnor i husl. ekonomi. Villkor för inträde: 20 års ålder, att ha genomgått ett statens seminarium eller högre flickskola eller högre flickskola eller styrka sig äga motsvarande kunskaper. Avgiftsfri undervisning, men elev erlägger viss avgift för måltiderna under tjänstgöringsdagarna. Föreståndarinna: Fröken I. Wallin, Riddaregatan 10.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Förestånd.: Fröken Ida Norrby.

Fredrika Bremerförbundets Lanthushållningsskola, Rimforsåsa. Atenum för flickor, St. Badstugatan 28, Stockholm. Till alla fordras högre folkskolebildning.

Göteborgs skolköksseminarium, 3 terminers kurs, avgift 75 kr. Ansökan till styrelsen. Förest. Frkn Alma Pettersson.

Begär prospekt och upplysningar. Det skulle taga i anspråk allt för mycket utrymme att här utförligare redogöra.

Femina.

N:r 152. Om ni misstänker, det finnes var i ert huvud måste ni helt enkelt söka kirurg. Han ser genast, vad som kan bota er. Dröj ej!

A. F.-m.

— Låt för all del alla tankar på huskurer fara. Vänd eder till en skicklig läkare, ju förr dess hellre, ty skulle det — som ni tycks tro — vara någon slags varbildning, är det av vikt att detta fortast möjligt avlägsnas.

Femina.

— Varför skall ni just ha det onda till var i huvudet. När ni så många år säger er ha lidit av värk är det oförklarligt att ni ej sökt läkare och blivit botad, man bör aldrig taga huvudvärk som en bagatell.

Det finns former av värk som är så intensiva att de kunna förbittra hela ens tillvaro göra en oduglig till arbete, många människor hava sådana och tro att det onda går över med allehanda pulver, men stort misstag, pulverna angripa hjärtat och nerverna.

Om som ni tror er ha var i pannhålan inte går det att fördriva med örtkur (homöopati menar ni väl) ty vart skall det då fördrivas, i så fall måste det avlägsnas, vilket kräver kirurgisk behandling av näs specialist, vilka det finns många att välja på i synnerhet i Stockholm. Men eder värk kan vara beroende på andra orsaker, till exempel, hjärtfel, njurlidande, men i de flesta fall beror den på blodbrist, hoppas eder gör detta, går då över om ni genomgår en riktig järnkur, men först och sist vänd eder till läkare så är ni nog snart kry och arbetduglig igen. Gurly.

(Forts. i B-numret.)

av sin behagliga, lösande inverkan vid botandet av förkylningssjukdomar i hals, luftrör och bröst hava

NISSENS

Äkta Bröstkarameller

vunnit erkännande såsom marknadens yppersta fabrikat.

FALU-ÄTTIKA

— den bästa **konserverings-, mat- och bords-ättika** som finnes i marknaden —

tillverkas och försäljes i parti av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-Bol.
STOCKHOLM.

För
klena barn
giver
JECOROL
(Levertran med äggula)
överraskande resultat!
Rådgör med Eder läkare!
Fås på alla apotek.

BILLIGA BÖCKER

kunna erhållas enl. värn utkomna

Realisationskatalog n:o 6

Katalogen erhålles och beställningar emottagas i

Alla boklådor.

A.-B. Bokhandlarnes Prisnedsättning
Stockholm, Norrmalmstorg 1.

KVinnan och KÄRLEKEN I SVERIGE

En parisares intryck.

Pris 6:50.

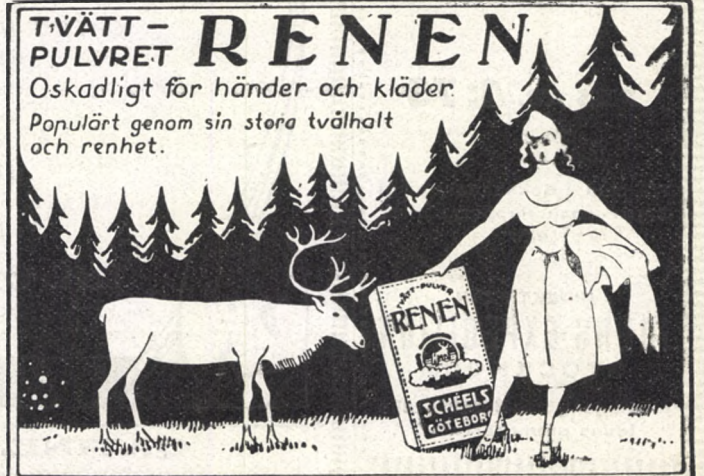
HUGO GEBERS FÖRLAG

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Nya böcker i bokhandeln!

Grannarna mitt emot.
och andra berättelser av
A—DER. Häft. 4: 75, kart.
6: 50, klotb. 8: 50.

På Ligården.
Bilder ur norska folklivet av
MARGARETHE. Övers. av
MATHILDA LANGLET. 2:a
uppl. Häft. 3: 50, kart. 4: 50,
klotb. 5: 50

Ut i livet till full lycka.
Ett ord till alla våra döttrar
av fru ADOLF HOFFMANN.
Övers. från tyskan. Häft. 1 kr.

Johannes Uppenbarelse.
Korta betraktelser över bibelns
sista bok till väckelse, tröst och
varning. Av pastor NILS HY-
LANDER. Häft. 6: 50, kart.
8: 50.

Biblik Ordbok II.
Ordförklaringar (Biblik Real-
encyklopedi). Utarbetad av teol.
d:r OSCAR BENSOW. Häft.
8 kr., klotb. 10 kr.

Minnesord ur bibeln för var
dag 1921.
Nyrshälsning från Svenska Bi-
belinstitutet. I väggmanacks-
format. Pris 75 öre.

Gud är kärlek.
Julhälsning av kyrkoherde FR.
HAMMARSTEN.

Vår tids predikan.
Motsvarar den våra församling-
ars behov? En fråga av Jur.
D:r HANS BORG. Pris 1 kr.

Helgsmål.
En samling dikter av A—DER.
Häft. 4 kr., kart. 5 kr., klotb.
6: 50.

Den skönaste rosen.
Berättelser av HILDIS GRANE.
Andra uppl. Häft. 5 kr., kart.
6: 50, klotb. 8: 25.

Så gick det till.
Berättelser för barn av ANNA
JENNINGS. Häft. 2: 50, kart.
4 kr.

Bilder ur växtriket.
Med text av professor NILS
SVEDELIUS. 40 tavlor med
437 färglagda figurer. Klotb.
med skyddskartong 24 kr.

BILDERBÖCKER.

I zoologiska trädgården.
Vad Per fick lära om den stora
elefanten, noshörningen, örnen,
aporna och flera andra märk-
värda djur. Med uppfällbara
bilder. Text av TANT LISA.
I starkt kart.-b. 5 kr.

Lilla Margareta.
Tolv färglagda bilder med verser
av TANT LISA. I kar-
tongband. Pris 2: 50.

Mammas älskling.
Fyra rörliga bilder med verser
av M. LFT. Pris 2: 50.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens
Förlags-Expedition, Stockholm 3.

En världsberömd pianist,
som var rädd om sina händer,
der försäkrade dem för
millioner kronor

Sunlight är absolut ren, oförfalskad och
oskadlig. Detta garanterar fabrikanterna,
i det en belöning, av Kr. 20,000 tillfaller
den, som kan bevisa motsatsen — en full-
ständig försäkring mot skada till händer eller kläder
vid användandet.

Försiktighet
är en dygd

SKONA HÄNDERNA

Mången flitig husmoder vet av bitter erfaren-
het, huru förstörda och fula händerna bli
efter hushållsarbetet, om skarpa rengörings-
medel såsom såpa, tvättpulver eller vanlig tvål användes.
Man bör därför alltid försäkra sig om en absolut ren,
oförfalskad tvål, icke allenast för ömtåliga tygsorter,
utan även för stortvätt, skurning och allmän rengöring.

Av skadan
blir man vis

Sunlight är också billigast i bruket.

Ärlighet
varar längst

I såpa, tvättpulver, vanlig tvål och andra
mindervärdiga preparat förekomma oftast
fyllnadsämnen, tillsatta endast och allenast
för att öka såpans eller tvålens vikt. Sunlight däremot
är alltigenom tvål.

Husmodern, som är rädd
om sina händer, försäkras
dem genom att använda
en ren tvål

ANVÄND DÄRFÖR ALLTID

SUNLIGHT TVÅL

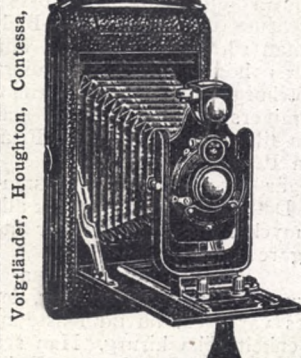

Glasservis
ritad av konstnär
5 duss. glas
Pris: 127:—

WIKMAN & WIKLUND
Flemminggatan 17, Stockholm
Telefoner: Namnanrop

Värdefullaste julklapp

är en

KAMERA
från
AKTIEBOLAGET ARTO
Malmö.
SÖDRA FÖRSTADSGATAN 2.
Rikstel. 5276, 5622.

Voigtländer, Houghton, Contessa,

Bucher, Goetz, Ica.

ROLFS NYHETER

Glifford: Beautiful Tout-
si, one step Kr. 2:—
Novello: Den stolta
prinsessan, one step „ 2:—
Englund: Step oriental „ 2:—
Gregor: Valse Chrysan-
thème 2:25
Schönning: Valse céléste „ 2:50
Samt ny upplaga av den
stora succésen "Skaffa
mig en liten våning"
Rolfs revy n:r 12: Kärlekens
labyrinth.
Velt: Dröm, dröm!
Kräusel: Insjövalsen.
Englund: Mänksenspolka
Caramba.
Maurenx: Valse Bohème.
OBS! Rikhaltig katalog med
provtagter sändes gratis och
franko.
ERNST ROLFS Musikförlag,
Västerlånggatan 67, Rådman-
gatan 52, Stockholm.

AMERIKANSK ONDULERING

PÅ GRUND AV DEN
LIVLIGA EFTERFRÅ-
GAN TORDE AN-
MÄLNINGAR BENÄ-
GET GÖRAS EN VEC-
KA I FÖRVÄG, IN-
NAN BEHANDLING
ÖNSKAS

HYGIENISKA AVDELNINGEN

MANICUR
PEDICUR
ANSIKTSBE-
HANDLING

IDUNS JULNUMMER

NU
UTKOMMET

PRIS KR. 1: 75

Till salu i Bokhandeln samt
Cigarr- och Pappersaffärer
eller

DIREKT FRÅN
IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

Medföljer gratis N:o 50 till alla
Iduns prenu neranter.

Oatine

Huden förnyas ständigt

Engelska och franska damer begagna sällan tvål och vatten i ansiktet, därför att huden blir torr genom denna behandling, och ofta blir den ömtålig och sträv.
OATINE-HAVRE-CRÈME rensar porerna, tränger djupt ned i dessa, avlägsnar damm och smuts, ger samtidigt huden näring; emedan Oatine har just dessa egenskaper och Oatinekuren är ytterst lätt, består blott av lätt ingnidning och avtorkning ett ögonblick därefter, så kan ni icke blott bevara er teint, utan få en vacker, klar, frisk, välskött hy.

Mottag endast Oatine, som är vit, vällyktande och välgörande för er hy. Oatine fås i burk eller tub, och extra stor burk.

OATINE SNOW är lätt och vit som snö, vid lätt ingnidning uppsuges denna enastående crème ögonblickligen i huden, fås i vanlig burk, och stor burk.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.
THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Modekrönika av Iris.

DET LÅNGA LIVET ÄR DEN VIKTIGASTE nyheten i vinterns mode. Att livet är långt har nu blivit lika visst som att kjolarna blivit längre, det är endast hur man arrangerar och varierar detta nya liv, som är den stora frågan.

För att börja med den enkla ylleklänningen, vars snitt är som skapat just för vårt klimat, så går livet med sömmar i sidorna ett stycke ned på höften, där kjolen fästes med en linje mera åtslutande än på en chemiseklänning, varigenom livet får något av kolt och något mera för sig självt än på denna. Men klänningen för i år har långa ärmar och en krage som knäppes högt uppåt halsen, och det är detta, som ger den ett varmt och hemtrevligt drag.

Sammeten är säsongens tyg mer än alla andra och vår första modell visar hur den långsträckt livlinjen begagnas till en dräkt för elegantare bruk i detta material. Överklänningen är av svart sammet öppen i ena sidan, vars flik är fodrad med grått ekorrskinn. De vita chiffonärmarna ha den nya formen vida nedåt och infångade i en smal linning vidare nedåt handen. De äro bjärt broderade i rött och blått.

Broderier kastas i slösande mängd över alla slags toaletter. De enkla klänningarna, som ofta äro i mörkblått och ännu oftare i svart, livas upp med

förstöra formen och den anger även säsongens omtyckta sätt att låta plymer hänga nedåt.

Vad man kunde vänta bland allt detta medeltidsaktigt åtsmygande var en återuppstånden prinsessklänning, och se, den har också kommit: en alldeles ogarnerad aftontoalett i mjukt silkescrepe, helskuren, framstycket lagt åt vänster till, där en flik hänger långt ned. Framvåden har nedtill en rundad linje och stramar åt kring smalbenen, som de flesta av de helt nya sällskapsdräkterna göra. De äro i det hela i hög grad åtsmygande, dessa dräkter, nästan stramt draperade, avslutade med ett smalt släp. Den nakna ryggen är övergiven, kjolen sträcker sig ett stycke uppåt livet, sedan fortsättes med på axlarna avsmalnande tyll eller med pärlband. Det nya sättet att få livet ledigt draperat är att först ha ett undre liv tvärskuret, såsom vi se på vår graciösa aftontoalett, och över detta snett lagda stycken av kjolens tyg. Detta undre liv är ofta mörkare, här mauvefärgat till klänningens rödvioletta sammet, och detta mörka skymtar också fram under de luftiga öglorna och släpet.

Desa nya aftontoaletter äro förtjusande, och i det hela taget: så mjuka och långsträckta linjer, som det nya mönstermodet ger oss, ha vi inte sett på länge.

snodder och kanter i de bjärtaste färger: tegel, korall, klart blått, grönt, terrakotta. En sällskapsklänning sys med två förklädsväder, en fram och en bak — man kan av vår första bild få en någorlunda föreställning om snittet — och hela denna överklänning är broderad i ett bottenmönster. På tjockare tyger förses nedre delen av en vid ärm med broderi, och det långa livet slutar ofta med ett bälte vilande på höfterna och som är helt överbroderat. Allt detta arbete utföres i ylle, silke eller metalltråd. Ett liv kan vara helt osymmetriskt prytt med ett kinesiskt mönster med fåglar och blommor, som sträcka sig ett stycke nedåt kjolen.

Den mest karaktäristiska silhuett som fås av den nya linjen ses av vår tredje bild, en klänning av guldbrun sammet och chiffon i samma färg med broderier i guld. Skärpet är långt neddraget och även detta skärp är det nyaste: ett lindat stycke tyg, som stundom kan vara så tjockt att det påminner om persiska dräkter som också kan fortsättas i breda ändar nedanför kjolens kant. Det brukas fortfarande att ha kjolkanten ojämn av allehanda hängande flikar och pannär. Den korta överärmen inom den vida ärmen börjar höra till det nya, liksom de vackert tecknade manchetterna. Hatten visar den lyckligt bevarade smaken för att inte genom klädsel

Bananen — en del av vårt dagliga bröd.

NÄR PROFESSOR GUNNAR ANDERSSON i sitt bekanta arbete "Vårt dagliga bröd" med lovord talar om bananen, så har det i det sammanhanget sin nästan symboliska betydelse: bananen torde kunna bli en icke oviktig beståndsdel i framtidens "dagliga bröd".

Nu är det bekant, att vi svenskar, som ofta äro formligen tafatta när det gäller att få in grönsaker och frukter på bordet, inte äro några bananätare i högre grad. Amerikanerna t. ex., som eljes förstöra magen med isvatten och drinkar, ha i alla fall två nyttiga och goda ting på sitt bord jämt och ständigt: ostron och bananer. Särskilt under krigsåren blev bananen populär. Man kom underfund med att den mogna bananen har lika mycket näringsvärde som kött, och att det går utmärkt att till frukost äta bara bröd, smör och bananer eller ge barnen banansmörgåsar med i skolan.

Nu har det ju hos oss funnits ett hinder för att bananen skulle bli riktigt populär: den har en

tid varit ganska dyr. Redan nu har dock priset gått ner — det är i Stockholm f. n. 3 kr. pr. kg. — och ju större omsättningen av bananer blir, desto billigare blir den välsmakande och närande frukten. Bara i Norge säljes fyra gånger så mycket bananer som hos oss.

Nu kan ju bananen tillredas på många olika sätt, och den behöver visst inte bara nöja sig med en blygsam plats på frukt- och sötsaksbordet. Det finns i svenska bokhandeln en broschyr om "Många olika sätt att använda bananer", vilken innehåller hundra olika recept. I företalet försäkras t. o. m., att man medels de läckra och vackra frukterna kan vinna en mans hjärta! Vi våga inte gå i godo för det receptets riktighet, men om det stämmer, vore det ju ett både billigare och mer praktiskt medel än sköna toaletter och annat som, efter vad vi för sport, brukar tjäna det kvinnliga koketteriet. Hit med bananer alltså! Vi förutspå en kolossal marknad!

**MED ÖKAT TEXTINNEHÅLL
MÅNGSIDIGARE PROGRAM
OCH FÖRSTÄRKT REDAKTION
MÖTER IDUN DET NYA ÅRET.**

Ellen Key.

Ellen Rydelius.

Fru Ellen Rydelius, den kända talangfulla journalisten, inträder vid årsskiftet på vår redaktionella avdelning.

Else Kleen.

DAGENS HÄNDELSER

av allmänintresse för vår publik skola mer än hittills följas med penna och kamera i form av kåserier, intervjuer och bilder, som på ett underhållande sätt låta våra läsare se skiftningarna i tidens fysionomi. Några av pressens bästa förmågor på området såsom *Mac, Åbergsson* m. fl. komma i detta sammanhang att tjäna oss med bidrag.

Marika Stjernstedt.

KVINNAN OCH HEMMET.

Denna avdelning tillgodoses med synnerligen värdefulla bidrag av bl. a. *Ellen Key, Else Kleen, Vera v. Kræmer*, med en artikelserie *Vi och våra vanor*, *Gurli Linder, Ellen Rydelius, Ebba Theorin* och *Elin Wägner*.

Vera v. Kræmer.

MINA LEVNADSMINNEN

av *Helena Nyblom*. Dessa erinringar, mottagna med förtjusning både i Sverige och Danmark, fortsätts och avslutas under det nya året. En av våra främsta kritici, dr. *Olof Rabenius*, anser att dessa skildringar äga ett *oskattbart värde* för vår memoarlitteratur.

Ebba Theorin.

FÖLJETONGEN.

Lucia. Av *Matilde Serao*. Översatt av *Ernst Lundquist*. En spännande och konstnärligt skriven italiensk roman av den högt uppburna författarinnan.

Gurli Linder.

NOVELLISTIK.

Huset mellan sjöarna. Av *Anna Lenah Elgström*. En humoristisk sommarskildring från Stockholms skärgård, som visar författarinnans talang från en helt ny sida. — Vidare ha vi på vårt bord skönlitterära bidrag från *C.-A. Bolander, Hildur Dixelius Brettner, Ellen Lundberg-Nyblom, Nils Wilhelm Lundh, Marika Stjernstedt, Ebba Theorin, Elin Wägner* m. fl. m. fl.

Elin Wägner.

Ett par fängslande livsbilder från svunnen tid.

GREVINNAN d'EGMONT OCH GUSTAV III.

Ur en brevväxling dem emellan framlagd av Oswald Kuylenstierna. Denna en fransk aristokratdams brevväxling med "tjusarkungen" handlar bl. a. om det slag av kärlek, som 1700-talet benämnde evig vänskap.

Ernst Högman.

"Iduns julnummer" skall fortfarande gratis komma samtliga våra prenumeranter tillgodo. "Iduns frågoavdelning" utvidgas och om-lägges så att svaren inflyta samtidigt med frågorna.

Artur Möller.

För avdelningarna *Köksalmanackan* och *Hjälpredan* svarar fortfarande fröken *Ida Norrby* med sin kända och uppskattade erfarenhet på området.

Oswald Kuylenstierna.

På grund av riksdagens beslut att fördubbla tidningarnas post-befordringsavgifter höjes Iduns nuvarande pris med 1 krona.

Prenumerationsprisen bliva alltså: IDUN, upplaga A, helt år 17:— halvt år 8:75 och kvartal 4:50; lösnummer 35 öre; IDUN, uppl. B, praktupplagan helt år 22:—, halvt år 11:50 och kvartal 6:—.

Eric Nyblom (Mac).

heksanslän, sedan vi ätit fisk, mycket fortare, än om måltid sak till, att fisken är så impopulär hos oss, är utan tvivel, att folk så litet förtärligt äta fisk. Äv fisken göres i allmänhet det minsta möjliga. I de flesta hem uppenbäras den sig endast såsom kött med en tämligen tjock mjöl-lagen till, denna till omväxling smaksatt med persilja, peppar-rot och senap, såsom stuvad, d. v. s. denna gång med säson- hållt över i stället för serverad till, eller i bästa fall såsom stekt. Några flera sätt har husmodern sällan reda på, åt- minstone inte för vardagsbruk. Och detta fastän man så oändligt mycket kan variera på tillagningen av fisk. Orsa- ken till denna enformighet i tillagningen av fisken är ofta oförtärlighet och därtill den där husmoderliga konserver- tismen, som hindrar så många nyttiga förändringar inom kök- hushållet. Men förresten måste man erkänna, att i våra kök- böcker står det i allmänhet inte så många fiskrätter upp- tagna, vilka utan vidare lämpa sig för det enklaste köket. Dyrbara och krångliga tillagningar finns det gott om, men de måste naturligtvis förklaras både på det ena och det andra sättet, innan man kan använda dem såsom vardagsmat, och inte vilken husmor som helst kan av sig själv göra detta, och än mindre kan hon hitta på nya rätter. Det måste till ett visst intresse för matlagningen för att kunna göra det, och det är något, som absolut följer med husmoderkonkallet. Många ha dessutom fördomar mot somlig slags fisk. Så t. ex. fanns det ämningstone för några år sedan de, som al- drig smakat den färska sillen och inte heller på några vill- kor ville göra det, och det fastän de gärna höllt till godo med den såsom saltad. En del personer ha också aversion för kolja, ja, förresten för alla forskfiskar, vanligen med undantag för lakon, vilken räknas för en finare släkting, men det är säkert, att ringe de dem bara anrättade litet annor- lunda än vanligt, så kände de trohigen inte igen de förut så illa aktade fiskarna.

För att fisken skall bli god, fördras det dock, att den vid tillagningen behandlas på det rätta sättet. Att såsom många hava för sed, sedan fisken är rensad, låta den ligga i vatten en längre stund, är alldeles felaktigt. Ett födoämne, vilket som fisken innehåller så mycket vatten, behöver sammertighen inte läggas i blöt för att bli ännu mera vattenhaltigt, för

25 gr. salpeter och 160 gr. socker. Vid uppkoket skummas laken och hälls sedan upp att kallna. Skinkan läggs så ned och får ligga i laken 2—3 veckor. Sedan vidtar koknings- proceduren, men det är "en annan historia".

Vörtbröd bakas väl sällan hemma i stadshemmet; men jul- kusar och saffransbröd för att inte tala om smördegskakel- ser och klenäter bakar man gärna själv. Det är som bleve det något mera individuellt över julfirandet, när man själv lagt hand vid välfägnaden. Om tillagning av julfotter talas på annat ställe i detta nummer. Storrengöring hör också till julförberedelserna, och visst bidrar det fint putsade hemmet till den helgstämmning vi så gärna vilja ha under denna hem- mets högtid. Men det ligger på samma gång en ej så liten fara i att husmodern jäktar och arbetar ut sig så att det inte blir så mycket helg i sinnet. Och det är dock det förnämsta vid varje fest.

I. Ny.

VÄRDERA FISKEN.

Man har under den senaste tiden börjat göra propaganda för fisk på ett helt annat sätt än vad förut varit fallet. Det påstås, och det med rätta, att vi här äta alldeles för litet av den varan, och nu vill man söka lära oss att göra det. Egent- ligen är det ganska underligt att vi i vårt vattenrika land så litet förstå oss på att anrätta fisk, vi borde snarare vara ex- perter på området, men endast på vissa trakter, t. ex. på Västkusten, är det som fisken spelar en verkligt stor roll i folknärigen. Visst har den salta sillen sedan långliga tider varit fattigmans spis mer än något annat, detta på grund av dess fordomdags stora prisbillighet, som gjorde, att den var det enda "sovel", som till rimligt pris kunde överkommas, men vad den övriga fisken beträffar, har den sällan värde- rats särdeles högt. Detta är emellertid stor synd, och man måste erkänna, att fisken blivit mycket orättvist behandlad.

En orsak, varför många människor så litet använda fisk, är, att den har så ringa näringsvärde. Det är dock en miss- uppfattning, ty särskilt de feta och medelfeta fiskarna inne- hålla mycket näring, och även de magra ge oss i allmänhet valuta för pengarna. Orsaken till detta misstag ligger till stor del däri, att fiskkötet är mycket mera lättsmält än vad köttet av t. ex. våra slaktdjur är, och därför försvinner mätt-

olja slägs frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

olja slägs frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

Olika slags frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

Olika slags frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

olja slägs frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

Olika slags frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

olja slägs frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

Olika slags frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

olja slägs frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

Olika slags frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

olja slägs frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

Olika slags frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

olja slägs frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

Olika slags frukter kan man också kändera, man bör endast se till, att de ej äro alltför saftiga. Så t. ex. böra apelsin- klyftor vara alldeles hela, för att de skola bli lyckade. An- nars bli de efter en kort stund klubbiga, och kanderingen faller av dem. Skall man kändera druvor, får man aldrig rycka bort stjälken, utan den klippes försiktigt av, så att en

bestrykas på översidan med kristyr, en blandning av florsiktat socker och äggvita, och doppas i hackade apelsinskall, succat och mandel.

Enklare än mandelkonfekten är knäck, men den är utmärkt lämplig till jul, då man ju kan fylla den i små strutar och hänga upp dessa i granen. Annars kan man också lägga den i må veckade pappersformar, och klä över dessa med silkespapper i olika färger, så att de likna blommor.

För att åstadkomma vacker papperskonfekt fordras inte så mycket. Guld- och silverpapper, silkespapper i olika färger, och några små "märken"; med dessa få utensilier kan man fabricera en myckenhet olika slags karameller. De, som kanske göra sig bäst av alla, äro de långa, smala med en ruska av fina pappersfransar i den en eller i båda ändarna. Till dem väljer man pepparmyntstänger eller vaniljkarameller, vilka man först slår in i vanligt, vitt papper. Sedan klipper man silkespapper, så att det bildar dubbla fransar och snor dessa runt karamellerna från ändarna räknat. Mitt på täcker man skarvarna med ett band av guld- eller silverpapper. — Nätta små blommor förfärdigar man av 2 sorters silkespapper i vackra färger, som passa väl tillsammans. Till dem klipper man endast 2 fyrkantiga bitar, vilka läggas på varandra på så sätt, att spetsarna ej täcka varann. Mitt på lägger man någon slags rund karamell, t. ex. en knäck, och knyter ihop papperet omkring denna, varefter spetsarna vikas ut. — Av något styvare, blankt papper klippas också 4-kantiga bitar. Längst ned på ena hörnet, lägges en fyrkantig, platt karamell, och den uppdre snibben samt de båda från sidorna vikas över. Papperet vrides något ihop ovanför karamellen, och ett "märke" klistras på. — "Fjärilar" får man genom att klippa ut vingar av guld och silverpapper och klistra dem på små chokladcigarrer.

Dessa äro nu endast några få av den mängd olika karameller, man med en del uppfinningsförmåga och händighet kan åstadkomma. Den första gången man tar till med detta slags arbete, tycker man det kanske vara ganska besvärligt och tidsödande, men snart nog finner man, att det är ett nöjsamt göra, och vad barnen i familjen beträffar, brukar de anse det som ett stort nöje att få vara med och göra i ordning julgranskaramellerna.

K—n.

dyrare än vanligt, och fisken får på detta sätt en mycket fin smak. Fisken rensas och skäres i filer, varpå dessa delas i lagom stora bitar. Man smörjer en kastroll med smör, och lägger ned fiskbitarna i den med smörklickar mellan varven. Den sättes så på spisen, och fisken får långsamt koka färdig i smöret och i sitt eget späd. — Ju mera smör man använder, dess bättre blir naturligtvis fisken, men man kan dock nöja sig med ganska litet, och det blir bra ändå. När fisken är färdig, redes såsen av med litet mjöl och en äggvita, smaksättes med citronsaft eller med kapris, och hålles över det hela.

Vanligt kokt fisk kan också serveras på så sätt, att det hett skiljes sig från det gamla, vanliga. Sedan fisken rensats, kan man servera fisken antingen kall eller varm. I det förre fallet väljer man en kött skarpas, majonäs eller en sås med räkor och dill att breda över fisken, i det senare en vanlig fiskas smaksatt med citroner, hummer, räkor eller svamp och tillsatt med äggvita, allt efter smak och lägenhet. Dessa här omnämnda fiskrätter visa i någon mån, hur man utan större svårigheter kan variera litet med fiskrätter till stor förmån för matsedeln och utan att behöva kosta på mycket vare sig i tid eller pengar.

K—n.

JULGOTTER

När julen närmar sig, blir det alltid stor brådska i hemmen. Vissligen förtärdigas numera, åtminstone i staden, endast en liten del av julmaten hemma, men man måste dock alltid fejfa och göra fint, det är intet, som kan beställas bort. Ta och fas hem färdigt, utan det måste var och en dras med, hur besvärligt det än kan vara. Och så finns det väl ändå alltid en del, som man själv vill göra i ordning till julen. Korv och sylta köpes ju numera ofta färdigt, likaså vortbrödet, men vete- och safiransbröd bakar man kanske själv, så att man skall få det just så, som man är van vid, och likaså brukar man i de flesta hem ha sina särskilda småbrödsorter till helgerna, och dem förtutan är det knappast riktig jul.

Redigerad av IDA NORRBY.

Innehåll: Husmoderns minneslista för december. — Värdera fisken. — Julgotter.

HUSMODERNS MINNESLISTA FÖR DEC.

December är en ansträngande månad för husmodern anstingen hon har sitt hem i stad eller på landet. Det är inte bara matfrågan, som är aktuellare än någonsin, — det är ju så mycket annat som en god husmor har att tänka på, när julen nalkas.

Lutfisken måste hon tänka på i god tid, isynnerhet om hon bor på landet; i stad går det ju lätt att få köpa färdiglutad fisk. Bäst till lutning äro spirångarna — men även gråsejen kan efter omsorgsfull lutning ge god lutfisk. Till 4 kg. spirång (eller gråsej) beräknar man 15 lit. vatten, 850 gr. släckt kalk och 600 gr. soda. Man blandar vatten, kalk och soda väl tillsammans och fortsätter att röra, tills allt smält. Då läggas fiskbitarna ned med skinnsidan upp, och en tyngd lägges på, så att fisken hålles nere. Den bör sedan ofta plockas om, så att de bitar, som ligga överst komma underst. Efter 4—5 dagar, då fisken ser uppsvälld och lös ut, tar man upp den ur luten och lägger ned den i kallt vatten. Detta bör bytas ofta, de första dagarna minst 2 gånger om dagen. Sedan lutfisken sålunda legat iblöt omkr. i vecka är den färdig att användas. Man kan beräkna att av 1 kg. torkad fisk få 3½—4 kg. färdiglutad.

Julskinkan kan man ju i stad få köpa färdigberedd att bara sätta på att koka. Men i många hem tycker man, att det hör med till julförberedelserna att också salta skinkan. Och faktum är ju, att man aldrig kan få den så i överensstämmelse med sin egen smak som när man själv har hela tillredningen om hand. Minst 3 veckor före jul, bör skinkan anskaffas. Läckrast är en skinka, som väger 5—6 kg. Den bör ej vara för mager, då blir den torr, men ej heller för fet. Följande recept för beredningen är gammalt och prövat. Först gnides skinkan in med en blandning av 4 msk. salt, 2 msk. socker, ½ msk. salteter. Till laken kokar man upp 12 liter vatten tillsammans med 1¼ kg. salt,

med skirat smör och hackade ägg, blir det inte en smula allra billigaste tillagningssätten. Brukar man servera fisken det behöves det inte vara, om det än inte kan räknas till de också koka den i smör. Det låter som en stor ödsling, men I stället för att alltid koka fisken i vatten, kan man ibland persiljesmör ovanpå varje rullad.

Om man strax innan fisken serveras, placerar en liten kula persilja, ser det både trevligt ut och höjer smaken betydligt, en del extra till att garnera dem med. Äro de smaksatta med över. Har man lök inuti rulladerna bör man även steka betrias de från stekorna, läggs upp på fat, och såsen hålls spådas med fiskspad och gräddmjölk. När de äro färdiga, panna med smörklickar över in i ugnen att brynas, och på hundra den att rulla upp sig. De paneras så, sättas i smord sedan ihop, och en sticka träas igenom varje rullad för att ger en bit anjovis eller persiljesmör på varje fil. De rullas på dessa) består man dem hackad, brynt lök eller lägg (är det större fisk som kolja, måste man naturligtvis dela tillagningssätt. Sedan fisken rensats och skurits ut i filer kan man också göra rullader, vilket är ett mycket lämpligt Av färsk sill, liksom av all möjlig annan enklare fisk, hellre servera den med lingonsylt.

sill, som de äro. Man bör då inte ha korntills till, utan kan neras och stekas, skola de flesta inte ens ana, att det är ut ryggbenet och skär den tvärs över i 2—3 bitar, vilka på — Om man i stället för att hellsika sillen, läker den, tar stro den med riven pepparrot, och servera pepparrotssås till. man emellertid gärna koka den; sedan den är upplagd, be- på så vis blir den enförmig i längden. — Till omväxling kan såsom helstekt, och då vanligen serverad med korntills, och har röda på, att den kan anrättas på mer än ett enda sätt, sende den har, men det är nog så, att folk i allmänhet inte jag nämnde nyss om den färskas sillen och det ringa an- räknas i mask salt och i tska ättika.

behandling vitare och fastare i köttet. Till varje kr. fisk be- detta sätt åtminstone en halv timme. Fisken blir av denna skoifd, och bäst är, om den därefter får ligga ingunden på fisken med salt och ättika, sedan den är färdigrensad och rar på flertalidigt sätt. — Dessutom bör man alltid gnida in vattenhållningen dras ur fisken, och denna därefter genom att inte tala om, att både närings- och smakämnen genom